

Maija Johansson

**”EI TÄMÄ OLE MITÄÄN TYÖTÄ, TÄMÄ ON
KEINO ANSAITA RAHAA”**

Seksityön legitimiteetin neuvottelu
sanomalehtihaastatteluissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatin tutkielma

Huhtikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Maija Johansson: ”**Ei tämä ole mitään työtä, tämä on keino ansaita rahaa**” Seksityön legitimitietin neuvottelu sanomalehtihaastatteluissa
Kandidaatin tutkielma
Tampereen yliopisto
Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma
Huhtikuu 2022

Kandidaatintutkielmassani tarkastelen, miten Suomessa työskentelevät seksityöntekijät neuvottelevat ammattinsa legitimitietistä sanomalehtihaastatteluissa. Sanomalehteen annettu haastattelu voidaan ymmärtää puheenvuoroksi julkisessa keskustelussa ja näin seksityöntekijät neuvottelevat työnsä legitimitietistä sekä yhteiskunnan että lehtiartikkelin lukijan oletettuja asenteita vastaan. Siitä huolimatta, että seksityö on Suomessa laillista, seksityöntekijät kantavat työnsä vuoksi merkittävää stigmaa. Stigma ilmenee tavoissa, joilla seksityöntekijät kertovat ammatistaan.

Tutkimukseni teoreettinen tausta nojautuu feministiseen teoriaan ja erityisesti radikaalifeministien ja seksiradikaalien feministien teorioihin seksin ja seksityön yhteiskunnallisesta merkityksestä. Tutkimusaineistona käytin Helsingin Sanomista, Ilta-Sanomista ja Iltalehdestä tammikuun 2021 ja helmikuun 2022 aikana kerättyjä artikkeleita, joissa oli haastateltu seksityöntekijöitä heidän ammatistaan. Tutkimusaineiston analyysimenetelmänä on käytetty refleksiivistä teema-analyysiä. Aineistosta muodostin neljä teemaa: ammatti-identiteetti ylpeydenaiheena ja suojamuurina, seksityön sijoittaminen työelämän kentälle, aktiivinen toimijuus työssä, ja stigman horjuttaminen.

Seksityöntekijät kertoivat haastatteluissa työstään moniulotteisesti. Tutkimuksen tuloksissa korostui pyrkimys luoda kuva ammattimaisuudesta, joka koostui muun muassa omien rajojen ylläpitämisestä ja tunnetaidoista, joita seksityöntekijät työssään tarvitsivat. Seksityö näyttäytyi haastatelluille osana heidän työuraansa. Osalle seksityö oli kutsumusammatti, osalle välietappi toiseen työhön. Seksityöntekijät vaikuttivat olevan hyvin tietoisia negatiivisista stereotyyppioista ja stigmasta, jotka työhön liittyvät ja siksi haastattelut näyttäytyivät seksityöntekijöiden yrityksenä vastustaa tätä stigmaa. Oman toimijuuden korostaminen työssä oli yleinen teema läpi aineiston. Seksityö rinnastetaan monesti julkisessa keskustelussa ihmiskauppaan ja seksityöntekijät vastustivat tätä stereotyyppiä omaa valinnan vapauttaan korostamalla. Seksityöntekijät pyrkivät luomaan itsestään kuvan lainkullaisena ja tavallisena ihmisenä, sillä stigman takia heihin suhtaudutaan sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla poikkeavasti

Haastatellut seksityöntekijät olivat moninainen joukko. Heidän motiivinsa seksityön tekemiseen ja mielipiteensä työn mielekkyydestä vaihtelivat. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan kuitenkin todeta, että pyrkiessään haastamaan stereotyyppioita seksityöstä, aineiston seksityöntekijät neuvottelivat seksityön legitimitietistä sosiaalisella ja moraalisisella ulottuvuudella.

Avainsanat: Seksityö, prostituutio, ammattikuva, stigma, ennakkoluulot

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ	3
2.1	Seksityö ja laki	3
2.2	Seksityötä vai prostituutiota?	4
2.3	Stigma	5
2.4	Feministisiä näkökulmia seksityöhön	7
2.4.1	Radikaalifeministit	7
2.4.2	Seksiradikaalit feministit	8
2.5	Prostituutiopoliittisia ratkaisuja seksityöhön	9
2.5.1	Regulaatiopolitiikka	9
2.5.2	Abolitionistinen politiikka	9
2.5.3	Dekriminalisaatiopolitiikka	10
2.6	Työn luonteesta ja vaatimuksista	10
2.6.1	Tunnetyö	10
2.6.2	Kosketuskeskeinen, kehollinen työ	11
2.6.3	Likainen työ	11
2.6.4	myöhäiskapitalistinen prekariaatti	12
3	TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT	13
3.1	Aineistona sanomalehtiartikkelit	14
3.2	Eettiset kysymykset	14
3.3	Tutkimusmetodina refleksiivinen temaattinen analyysi	15
4	TULOKSET JA ANALYYSI	17
4.1	Ammattimaisuus ylpeydenaiheena ja suojamuurina	17
4.1.1	Rajojen asettaminen	17
4.1.2	Ammattitaitona tunnetyö	19
4.2	"Oikea työ"- Seksityön sijoittaminen työelämän kentälle	21
4.2.1	Seksityö osana työuraa	21
4.2.2	Vertaaminen toisiin ammatteihin	23
4.3	Aktiivinen toimijuus seksityössä	23
4.3.1	Valinnan vapaus	24
4.3.2	Riskien punnitseminen	25
4.4	Stigman horjuttaminen	26
4.4.1	Tavallinen lainkuuliaisuus	26
4.4.2	Inhimilliset motiivit työntekoon	28
4.4.3	Negatiivisten stereotyyppien kieltäminen	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	30
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	41

1 JOHDANTO

Seksityötä on tehty hyvin monissa erilaisissa yhteiskunnissa monessa eri ajassa, eikä suhtautuminen seksityöhön ole historiallisesti muuttumaton monoliitti. Seksiä ja seksuaalisuutta ei voi -kuten ei seksityötäkään- tarkastella ilman, että huomioimme ajan ja paikan kontekstin. Seksuaalisuus ei ole vapaa eri sarron vektoreista, politiikasta ja epätasa-arvosta, vaan yksi kenttä, jossa näitä taisteluita käydään (Rubin, 1999). Tässä mielessä myös seksi ja seksityö ovat aina jossain määrin poliittisia tekoja. Yhteiskunnallisessa murroksessa julkinen kiinnostus yksilöiden seksuaalisuuden kontrolloimiseen kasvaa (Kontula, 2008). Seksityö ja seksityöntekijä ovat saaneet kohdalleen patologisointia ja stigman jo varhain; jo 1800-luvulla seksityötä tekevien naisten on oletettu olevan häiriintyneitä, moraalittomia ja riski kansanterveydelle (Vainio-Korhonen, 2018). Vuonna 1936 säädetty ja vasta vuonna 1986 kumottu irtolaislainsäädäntö ei kohdistunut tasaisesti kaikkiin kansanosiin, vaan erityisen viranomaisvalvonnan ja kontrollin alle joutuivat eri vähemmistöjen, kuten romaneiden lisäksi myös prostituoidut. (ks. esim. Knuuti, 2014; Kinnunen, 2019).

Seksityö sijaitsee vielä tänä päivänä yhteiskunnallisesti marginaalissa, talouden ja politiikan harmaalla alueella. Seksityöntekijöiden määrästä on vaikea kerätä dataa, sillä ammatinharjoittajat pyrkivät salaamaan työnsä. Lisäksi esimerkiksi viranomaisarviot seksityöntekijöiden määrästä perustuvat laittomiin seksityön muotoihin, kuten katuprostituutioon, joka on Suomessa hyvin marginaalinen seksityön muoto. Suomessa työskentelevien seksityöntekijöiden määrää ei siis tiedetä ja arviot vaihtelevat muutamasta sadasta (Niemi & Aaltonen, 2013) noin kahdeksaan tuhanteen (SEXPO-säätiö, 2005). Lienee perusteltua olettaa, että seksityötä tekevien henkilöiden määrä ei ole viime vuosina ainakaan vähentynyt, sillä esimerkiksi OnlyFansin kaltaisten seksuaalisen sisällön sallivien alustojen takia verkossa tapahtuvan seksityön tekeminen on helpompaa kuin koskaan.

Asenteet seksityöstä yksilölle ja yhteiskunnalle haitallisena toimintana istuvat edelleen tiukassa, mutta viimeisen muutaman vuoden aikana seksityö on nostettu keskusteluun myös muutoin, kuin ihmiskaupasta kertovien uutisten yhteydessä. Kourallinen seksityöntekijöitä on tullut julkisuuteen nimellään ja kasvoillaan, jonka muita seksityöntekijöitä on ottanut osaa julkiseen keskusteluun pseudonyymien tai anonymiteetin turvin. Sosiaalinen media on helpottanut paitsi verkossa tapahtuvan seksityön tekemistä, myös yksittäisten seksityöntekijöiden mahdollisuuksia tulla kuulluksi ja osallistua julkiseen keskusteluun seksityöstä. Lisäksi Suomessa viime vuosina julkaistut lyhyet ja täyspitkät dokumentit (esim. Talvensaari, 2017; YLE, 2021), podcast-jaksot (esim. Tammikallio, 2019;

Mahadura & Özberkan, 2019 Janakka & Ohanwe, 2021) ja kirjat (esim. Vainio-Korhonen, 2018; Forsström, 2019) kielivät konkreettisesta asenneilmapiirin muutoksesta, joka on jatkumoa viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtuneeseen seksuaalisen asenneilmapiirin vapautumiseen.

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten seksityöntekijät itse neuvottelevat lehtihaastatteluissa työnsä legitimitetistä. Työn tavoitteena on tuoda näkyväksi niitä tapoja, jolla seksityöntekijät käsittelevät työnsä ja miten he haluavat julkisuudessa esitellä ammatin eri puolia. Tutkimuksen taustaoletuksina vaikuttavat vallitsevat diskurssit seksityöntekijöistä uhreina ja seksityöntekijöistä myyttisinä huonoina naisina¹. Seksityöntekijöiden oma puhe seksityöstä työnä haastaa näitä diskursseja, ja niitä analysoidaan laadullisen tutkimuksen keinoin. Seksityötä tarkastellaan osana myöhäiskapitalistisen työelämän kenttää, jossa työ yhä useammin sijoittuu prekaarille palvelualalle.

---

¹ Hyväksytystä ja huonosta naiseudesta, ja näiden positioiden myyttisyydestä ovat kirjoittaneet mm. Koivunen (1994) ja Ranz (2009)

2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ

Seksityön käsittäminen työksi on kiistelty aihe, jota on vaikeaa käsitellä neutraalisti. Aihe herättää vahvoja tunnereaktioita, ja seksityön ympärillä käytävä keskustelu luisuu helposti moraalipolitiikaksi ja -paniikiksi. Empiiriset tutkimukset seksityötä tekevistä naisista luovat moninaista kuvaa sekä voimaantumisen että voimattomuudesta, valinnasta ja kontrollista sekä hyväksikäytöstä ja syrjäytymisestä (Chapkis 1997; Scambler & Scambler, 1996; Plumridge 2001; Nixon ym., 2002).

2.1 Seksityö ja laki

Suomessa seksityöstä, ja erityisesti prostituutioon liittyvistä seksityön muodoista on säädetty lailla lähinnä rikos-, ulkomaalais- ja järjestyslaissa. Seksuaalipalvelujen myyminen ja ostaminen on lähtökohtaisesti laillista. Seksuaalipalvelujen määritelmä on laissa jokseenkin epäselvä, mutta siihen on katsottu kuuluvan ainakin kaupallisena palveluna tarjottu yhdyntä, suuseksi sekä sukupuolielimeen kohdistuva hieronta (Kontula, 2008, s.51). Laitonta sen sijaan on seksuaalipalvelujen myyminen ja ostaminen yleisellä paikalla (järjestyslaki 612/2003, 2:7 §), seksuaalipalvelujen ostaminen ihmiskauppan uhrilta (rikoslaki 39/1889, 20:8 §), alle 18-vuotiaalta (rikoslaki 39/1889, 20:8 a §) sekä paritus ja törkeä paritus (rikoslaki 30/1889, 20:9–9 a §).

Seksityöntekijöillä on velvollisuus maksaa veroa seksityöllä ansaituista tuloista. Tulojen ollessa säännöllisiä, on seksityöntekijän käytännössä ilmoittauduttava itsenäiseksi elinkeinoharjoittajaksi, jolloin häntä sitoo useimmiten sekä kirjanpito- että arvonlisäverovelvoite. Yrittäjän velvollisuuksista huolimatta esimerkiksi maksamatta jääneitä maksuja seksipalveluista ei voi periä asiakkaalta oikeusteitse, sillä palvelut eivät ole hyvän tavan vastaisina oikeudellisesti suojattuja (Hemmo, 2003, ss. 445–446).

Vaikka seksityö on laillista toimintaa Suomessa, täysin legitiimin ammatin asemaa sillä ei lain silmissä ole, eikä seksityötä varten voi esimerkiksi hakea työviisumia. Päinvastoin ulkomaalaislain 148 §:n 6 momentin mukaan ulkomaalainen voidaan käännättää maasta, jos hänen epäillään myyvän seksuaalipalveluja. Kuten Kontula (2008) kirjoittaa, Suomen seksityötä sääntelevää lainsäädäntöä on kirjoitettu yhteiskunnallisen järjestyksen näkökulmasta, ei seksityöntekijöiden turvallisuuden takaamiseksi.

2.2 Seksityötä vai prostituutiota?

Suomalaisessa kaupallisesta seksistä tehdyssä yhteiskuntatutkimuksessa sekä puhekielessä peruskäsite kaupalliselle seksille on ollut *prostituutio* (Kontula, 2008, s. 34). Prostituutiolla tarkoitetaan seksin tai muiden seksuaalipalvelujen harkitsematonta (engl. *indiscriminate*) tarjoamista rahaa tai hyödykkeitä vastaan jollekin muulle kuin omalle kumppanille (Jenkins, 2021). Prostituutio on kuitenkin ongelmallinen käsite kuvailemaan seksityötä neutraalisti, sillä sana kantaa valtavia negatiivisia konnotaatioita moraalisesta korruptiosta, häpeästä ja kunniaattomuudesta². Prostituoitu ei siten tarkoita yksinkertaisesti henkilöä, joka myy seksiä työkseen, vaan sana tuo mukanaan ”tiedon” kerroksia huonosta naisesta: hänen arvostaan, päihteiden käytöstään, lapsuudestaan, eheydestään ja seksuaaliterveydestään.

Seksityöntekijä ja aktivisti Carol Leigh keksi *seksityön* (engl. *sex work*) käsitteen 1970-luvun loppupuolella (Leigh, 1997, s. 225, 229–230). Uuden käsitteen hän toivoi muuttavan esineellistävää ja stigmatisoivaa kieltä, jolla seksityöstä oli siihen asti puhuttu. Prostituoitu on kokonaisvaltaisempi ja stigmatisoivampi identiteetti kuin seksityöntekijä, sillä seksityöntekijä sanana liittyy käsitteellisesti toiminnan tulonhankintaan, mahdollistaen näin muitakin identiteettejä kantajalleen (Wardlow 2004, s. 1017–1018). Amerikkalaisten seksityöntekijöiden poliittinen aktivoituminen ja järjestäytyminen 1970- ja 1980-luvuilla ei johtanut maassa seksityön dekriminisaatioon tai laillistamiseen Nevadan osavaltion osittaista seksityön laillistamista (Brents ym., 2010) lukuun ottamatta. Seksityöstä on kuitenkin viimeisen neljänkymmenen vuoden aikana tullut laajasti käytetty käsite seksityöstä puhuttaessa sosiaalitieteiden kentällä, joten toimet dekriminisaation ajamiseksi eivät liene menneet aivan hukkaan. Seksityö -käsite on tätä nykyä vallalla oleva käsite seksityöntekijöiden etujärjestöjen (esim. ICRSE, ei pvm.; TAMPEP, ei pvm.), seksityötutkimuksen (NSWP, 2021) sekä seksityöntekijöiden itsensä keskuudessa. Seksityötutkimuksella tarkoitetaan tutkimussuuntausta, jolle

---

² Prostituoida: ”asettaa haureuden palvelukseen; häväistä” (Nykysuomen sanakirja, 1951–1961).

Prostitute: to offer for sexual intercourse in exchange for pay. To devote to corrupt or unworthy purposes” (Merriam-Webster)

Prostitute: to use yourself or your abilities or beliefs in a way that does not deserve respect, especially in order to get money (Cambridge dictionary)

Yleisestä suomalaisesta asiansanastossa yläkäsite prostituutiolle on ”sosiaaliset ongelmat” (YSA, 2016)

on tyypillistä seksityöntekijöiden omien kokemusten kunnioittaminen, seksityön sisäisten valtara-kenteiden empiirinen tutkimus, sekä yhteys seksityöntekijöiden etujärjestöihin (Kontula, 2008, s. 35).

Seksityö käsitteenä yhdistää seksi- ja erotiikka-alan eri alueilla toimivia työntekijöitä. Se toimii sa-teenvarjokäsitteenä hyvin monenlaisille työnkuville ja työntekijöille, kuten seuralaispalveluiden, täyden palvelun (engl. *full service*) tarjoajille, eroottisille hierojille, stripteasetanssijoille, puhelin- ja internet-välitteisten palvelujen, kuten puhelinseksin, webcam-esitysten (engl. *camming*) tarjoajille, pornografian tuottajille sekä S/M- ja muiden fetissipalvelujen tarjoajille.

Lähdekirjallisuuteni on aikaikkunaltaan laaja ja käytän tutkimuksen tukena myös joitain vanhempia lähteitä, joissa puhutaan prostituutiosta seksityön sijaan. Myös joissain tuoreissa tutkimuksissa käytetään sanaa prostituutio, kun pyritään erottamaan prostituutio esimerkiksi muista seksityön muo-doista. Näihin lähteisiin viitatessani käytän tarpeen vaatiessa selvyuden vuoksi samaa käsitettä kuin viittaamassani tekstissä on käytetty. Pääsääntöisesti kuitenkin pyrin käyttämään käsitteitä seksityö ja seksityöntekijä. Valinta ei ole täysin neutraali, joskaan en usko, että kumpikaan kahdesta yleisim-min käytetystä kaupallista seksiä kuvailevasta käsitteestä on. Kumpikin kantaa mukanaan poliittisia konnotaatioita. Valitsemani käsitteet kuitenkin korostavat kaupallisen seksin yhteyttä tulonhankin-taan ja tutkielmani keskittyessä seksin ja työn yhteen kietoutumiseen ja siihen, miten seksityönte-kijät neuvottelevat seksityön olemuksesta nimenomaisesti työnä. Siksi koen, että jo tutkimuskysy-mys ohjaa minut kirjoittamaan seksityöstä ja seksityöntekijöistä prostituution ja prostituoitujen si-jaan.

Yhä useammin suomalaisessa mediassa julkaistut jutut, jotka käsittelevät seksityötä nimenomaan tekijöiden kautta (esimerkiksi haastatteleamalla alalla työskenteleviä ihmisiä) käyttävät käsitettä sek-sityö. Prostituutio-käsitteen käyttäminen ei ole ennenkuulumatonta, mutta aineiston perusteella se vaikuttaa yhä enenevässä määrin siirtyvän kontekstiin, jossa ei puhuta yksittäisistä ammatinharjoit-tajista, vaan ammattikunnasta ja ilmiöstä laajemmin. Aineistossani artikkeleihin haastateltuihin henkilöihin viitattiin pääasiallisesti seksityöntekijöinä ja itse viittaan heihin kaikkiin seksityönteki-jöinä.

2.3 Stigma

Stigma, eli häpeäleima merkitsee ei-toivottua sosiaalista leimaa, jolla on laajat negatiiviset vaiku-tukset yksilöön (Goffman, 1986). Stigmatisoidut yksilöt tai ryhmät eivät saa yhteiskuntansa täyttä

hyväksyntää, jolloin he joutuvat käyttämään monenlaisia strategioita pystyäkseen selviämään yhteiskunnassa stigmasta huolimatta. Stigmat heijastavat yhteiskunnan ja kulttuurin arvoja, joten ne ovat jatkuvassa muutoksessa (Ainlay et al., 1986, s. 211). Stigman ”ehtojen” muuttuminen vuosikymmenten aikana kertookin stigman aika- ja paikkasidonnaisuudesta.

Seksityöhön liittyvä stigma on vahingollinen yksikölle ja tekee seksityöntekijästä yhteisön silmissä yksiuotteisen. Stigmalla on voima häivyttää kaikki muut yksilön identiteetit (Link & Phelan, 2001). Stigma toiseuttaa³ yksilön ja tämä yhteisöllisen arvostuksen puute vaikuttaa yksilön mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnassa. Stigmaa tulisikin tarkastella interpersonaalisten suhteiden lisäksi yhtenä ulottuvuutena, johon yhteiskunnalliset rakenteet vaikuttavat (Parker & Aggleton, 2003). Stigma on voimakas sosiaalisen kontrollin keino, jolla pyritään kontrolloimaan ja rankaisemaan yksilöitä, jotka eivät seuraa yhteiskunnan hyväksymiä normeja (Scambler, 2009). Goffman (1986) keskittyi kirjassaan tapoihin, joilla yksilöt voivat hallita stigman vaikutusta elämäänsä. Tällaisia keinoja olivat mm. stigmatisoivan piirteen piilottaminen (esimerkiksi seksityön salaaminen läheisiltä), stigmatisoivan asian paljastaminen vain harvoille luotetuille ja sosiaalinen eristäytyminen muiden samaa stigmaa kantavien kanssa.

Kaupalliseen seksiin liittyvä stigma altistaa seksityöntekijät monenlaisille ongelmille. Yksilön sosiaalisen verkoston negatiivinen suhtautuminen voi asettaa seksityöntekijän psyykkiseen tai jopa fyysiseen vaaraan (Puonti, 2022a). Stigma voi vaikuttaa myös terveyteen; seksityöntekijät vaikenevat työstään terveydenhuollon ammattilaisille, koska pelkäävät asenteiden vaikuttavan siihen, miten heidät terveydenhuollossa kohdataan ja millaista palvelua he saavat. Pelko ei ole turha, kuten useat tutkimukset osoittavat (Lazarus ym., 2012; Ma & Loke, 2019; Treloar ym., 2021). Osa seksityöntekijöistä kokee myös virkavallan uhaksi kohtaamansa häirinnän ja väheksynnän vuoksi (Benoit ym., 2016; Stardust ym., 2021).

---

³ Toiseus ja toiseuttaminen on hierarkkinen sosiaalinen rakenne, jossa sisäryhmä (me, minä) tekee rajan ulkoryhmän (ne toiset) ja itsensä välille. Voimasuhteet kahden ryhmän välillä ovat epäsymmetriset, sisäryhmä (me) hallitsee diskursua. Seksityöntekijä on ”toinen” ainakin kahdella eri akselilla. Suhteessa yhteiskuntaan yleensä (kunnollinen kansalainen ja moraalisesti kyseenalainen prostituoitu) ja suhteessa toisiin naisiin (kunnollinen nainen ja syntinen prostituoitu)

2.4 Feministisiä näkökulmia seksityöhön

Seksityötutkimusta on varjostanut kysymys siitä, onko seksityö eettisesti oikein vai väärin. Kiivaimmat väittelyt seksityöstä lienee käyty feministitutkijoiden välillä. Liikkeen sisäistä kiistelyä 1970- ja 1980-luvuilla on kutsuttu *feministiseksi seksisodiksi*. Liikkeen sisäinen ristiriitaisuus kumpusi tavoista, joilla sen sisällä suhtauduttiin normista poikkeaviin seksuaalisiin tekoihin ja mieltymyksiin (kuten BDSM, prostituutio, pornografia) ja seksuaalisiin suuntautumisiin (kuten homoseksuaalisuus). (Basilieri, 2009; Comella, 2015; Kontula, 2008, s. 19–28). Seksityö on edelleen polarisoitunut tutkimusaihe (Weitzer, 2008) vielä vuosikymmeniä myöhemmin. Kaksi vastakkain asettunutta feministista koulukuntaa olivat *radikaalifeministit* ja *seksiradikaalit feministit*. Seksiradikaalien (ks. esim. Peluso, 2016) vastaus radikaalifeministien (ks. esim. Shulman, 1980) seksikielteisyydelle on vaikuttanut suuresti tämän päivän seksityötutkimukseen.

2.4.1 Radikaalifeministit

Radikaalifeministinen ideologian peruspilareita on ajatus, jonka mukaan miehet ihmisryhmänä alistavat naisia ihmisryhmänä. Tämä miesten ylivalta on syvällä yhteiskuntarakenteessamme ja yksiä sen tärkeimpiä määrittäviä piirteitä. Tällaisessa yhteiskunnassa sukupuoli on merkittävin ihmisiä erottava piirre (Rowland & Klein, 1996). Radikaalifeministit pyrkivät tuomaan tämän ylivallan näkyväksi kaikilla elämän osa-alueilla, jotta yhteiskuntarakennetta voitaisiin muuttaa siten, että naiset tunnustettaisiin saman arvoiseksi toimijoiksi yhteiskunnassa. Seksi ja seksuaalisuus on yksi merkittävä kenttä, jolla tätä valtakamppailua käydään. Radikaalifeministeille kuten Morganille (2014) heteroseksiksi (silloin kun aloitteentekijänä ei ole nainen omasta halustaan) on raiskaus, eikä (nais-)yksilön seksuaalinen vapautuminen ei merkitse mitään yhteiskunnassa, joka on rakenteellisesti seksistinen (Shulman, 1980, s. 604). Kaikki radikaalifeministit eivät kuitenkaan tuomitse kaikkea seksiä, vaan ainoastaan sukupuolittunutta sortoa toisintavaa seksiä.

Prostituutio ei radikaalifeministisestä näkökulmasta voi koskaan olla vapaan valinnan tulos, vaan se systemaattista sukupuolittuneen väkivallan kaupallistamista, jonka salliminen ylläpitää patriarkaattia (Dworkin, 1993). Epätasa-arvoinen yhteiskunta tarjoaa naisille epätasa-arvoiset mahdollisuudet ja tämä alistainen asema ajaa jotkut naiset seksityöhön, sillä muita vaihtoehtoja ei ole (MacKinnon, 1993). Tämän ideologian mukaan kaupallinen seksi on aina tuomittavaa ja seksityöntekijät naisvihamielisen yhteiskunnan uhreja. Radikaalifeministit eivät voi tukea seksityötä sen ”moraalisen ja poliittisen vastenmielisyyden” vuoksi (Sharge, 1989, s. 347).

On huomion arvoista, kuinka radikaalifeministien ajama diskurssi uhreista tapaa sivuuttaa niiden naisten äänen, joiden etuja he väittävät ajavansa. Radikaalifeministit puhuvat usein seksityötä tekevien naisten pelastamisesta, vaikka tutkimuksissa kerta toisensa jälkeen nousee esiin, että stigma ja siitä seuraava syrjintä on seksityön tuntuvin haitta, ei monesti työ itsessään (Banach, 1999; Kontula, 2008, s.49; McCausland ym., 2020; Treloar ym., 2021). Naisten (ja yleensä he ovat naisia) ääni sivuutetaan ja jopa tutkimuksissa, joissa heitä on kuultu (esim. Høigård & Finstad, 1992). Radikaalifeministinen seksityön kommentaari ei myöskään ota huomioon seksityötä tekeviä muunsukupuolisia tai miehiä, vaan he toistuvasti jäävät diskurssin ulkopuolelle (Queen, 1997, s. 128).

Muun muassa Rubin (1999) ja Weitzer (2005) ovat kritisoineet seksityötä vastustavien feministiteoreetikkojen tieteellisen tutkimuksen päätyvän monesti käsittämättömiin, absoluuttisiin päätelmiin heikosti tuetuilla argumenteilla ja puutteellisella tieteellisellä käytännöllä.

2.4.2 Seksiradikaalit feministit

Siinä missä radikaalifeministeille sukupuoli on merkittävin sorron vektori, seksiradikaaleille feministeille merkittävintä on seksi, seksuaalisuus ja siihen liittyvä sorto. Esseessään *Thinking Sex* Gayle Rubin (1999) alleviivaa seksin merkitystä itsenäisenä kenttänä, jolla valtasuhteista käydään taistelua, eikä sen kentän dynamiikkaa voi ymmärtää täysin muiden sorron vektoreiden, kuten rodun tai sukupuolen lähtökohdista. Vaikka etniset tai sukupuolittuneet etuoikeudet voivat lievittää seksuaalista stratifikaatiota, ”edes kaikista etuoikeutetuimmat eivät ole immuuneita seksuaaliselle sorrolle”. (Rubin, 1999, s. 160–161).

Toisin kuin radikaalifeministeille, seksiradikaaleille feministeille seksi ei ole perustavanlaatuisesti alistavaa. Seksiä on sen sijaan tarkasteltava aina tilannekohtaisesti; yhteiskunnallinen konteksti määrittää sen, millaista seksiä ja seksuaalisuuden muotoja pidetään normaalina ja hyvänä, mitä pidetään epänormaalina ja pahana ja miten nämä määritelmät vaikuttavat yksilöön (Kontula, 2008). Seksiradikaali feminismi on myös *seksiposiitivista*. Yhteiskunnallinen ”hyvän seksin” muotti on kapea ja monenlaiset seksuaaliset halut ja tavat jäävät sen ulkopuolelle. Seksiposiitivinen feminismi suhtautuu kaikkeen suostumukselliseen seksuaaliseen ilmaisuun ilman patologisointia, demonisointia tai väheksymistä (Queen, 1997)

Seksityö näyttäytyy seksiradikaaleille feministeille yhtenä ansiotyön muotona. Kuten kaikki työt, se voi olla voimaannuttavaa, sortavaa tai jotain näiden väliltä, kuten ansiotyö monesti on. Seksityön-

tekijän sorrettu asema selittyy usein monien, päällekkäisten stigmatisoitujen identiteettien risteämisellä, ei yksinomaan hänen ammatinvalinnallaan. Toisaalta seksityö voi näyttäytyä seksiradikaalista näkökulmasta voi olla myös voimaannuttavana. Patriarkaattinen yhteiskuntamalli olettaa naisten palvelevan miesten seksuaalisia haluja ilmaiseksi silloin, kun nämä tahtovat. Tällöin seksityöntekijän asettamat ehdot ja veloittama maksu ovat transgressiivinen teko, sillä miehille annetaan vain osittainen ja osa-aikainen lupa halujensa toteuttamiseen (Pendleton, 1997, s. 79). Seksityöntekijä on siis seksiradikaalin feminismiin näkökulmasta poliittinen ja seksuaalinen toimija, ei vain toiminnan kohde.

2.5 Prostituutiopoliittisia ratkaisuja seksityöhön

Prostituutiopoliittisessa keskustelussa Suomessa ja ulkomailla käydään väittelyä siitä, miten meidän tulisi seksityöhön suhtautua. Yleisimmin esitetyt ratkaisut voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri päälinjaan.

2.5.1 Regulaatiopolitiikka

Regulaatiopolitiikka pyrkii seksityön vahvaan sääntelyyn. Valtion toteuttamalla tiukalla sääntelyllä ja valvonnalla pyritään kitkemään seksityöhön liittyviä lieveilmiöitä kuten rikollista toimintaa. Käytännössä seksityön sääntely merkitsee yleensä seksityön laillistamista vain bordellityönä, jolloin valvonta on mahdollista. Esimerkkimaita regulaatiopoliittisesta seksityön järjestelystä ovat muun muassa Saksa, Hollanti, Tunisia ja Unkari (Institute of Development Studies, ei pvm.).

2.5.2 Abolitionistinen politiikka

Abolitionistinen politiikka tähtää kaupallisen seksin poistamiseen yhteiskunnasta. Tavoitetta ajetaan alan tiukalla rikosoikeudellisella sääntelyllä, joskaan ei aina suoranaishella seksin myymisen kriminalisoinnilla. Seksityöstä käytännössä pyritään tekemään myös vähemmän houkuttelevaa ja kannattamatonta muun muassa seksin ostamisen kriminalisoinnilla, kolmannen osapuolen taloudellisen hyötymisen kriminalisoinnilla ja bordellien kriminalisoinnilla. Seksityöntekijöitä pyritään kannustamaan alan vaihtoon erityisillä tukitoimilla (Pro-tukipiste, 2021). Niin sanottu ”Ruotsin malli” (engl. *Nordic Model*) on esimerkki *uus-abolitionistisesta* linjauksesta, jossa seksin ostaminen on kriminalisoitu, mutta seksin myyminen on laillista, joskin epätoivottavaa. Uus-abolitionistisen politiikan on katsottu olevan humanimpi tapa ”ratkaista prostituutio-ongelma”, sillä seksityötä tekeviä ihmisiä ei rangaista rikosoikeudellisilla toimenpiteillä. Käytännössä Ruotsin malli on kuitenkin monin tavoin lisännyt alan turvattomuutta, alalla työskentelevien pahoinvointia ja puskenut seksityön yhä syvemmälle

yhteiskunnan marginaaliin (Dodillet & Östergren, 2011; Levy & Jakobsson, 2014; Levy, 2014; Benoit ym., 2016; Stardust ym., 2021).

2.5.3 Dekriminalisaatiopolitiikka

Dekriminalisaatiopolitiikka ajaa prostituutioerityisen (rikos)lainsäädännön poistamista, ja seksityön lisäämistä työlainsäädännön piiriin. Seksityö nähdään ansiotyön muotona, joka on hyväksyttävää silloin kun se tapahtuu vapaaehtoisesti kahden täysi-ikäisen ihmisen välillä. Dekriminalisaatiopolitiittisesta näkökulmasta prostituutioerityinen lainsäädäntö ei ole tarpeellinen muun muassa ihmiskaupan uhrien suojelemiseksi, sillä seksityöhön pakottaminen, hyväksikäyttö ja väkivalta ovat jo nyt rikoslain nojalla rangaistavia tekoja. Muun muassa Uusi-Seelanti, jotkin Australian osavaltiot ja aivan hiljattain Belgia, ovat maita, joissa seksityö on dekriminalisoitu (Bellamy, 2012; Aroney ym., 2019; VIC.GOV.AU, 2022; Chini, 2022).

2.6 Työn luonteesta ja vaatimuksista

Seuraavaksi avaan työhön liittyvää käsitteistöä ja teemoja, jotka liittyvät seksityöhön. Tunnettyö, keuhollinen työ, likainen työ ja prekaari työ ovat käsitteitä, jotka auttavat hahmottamaan seksityön luonnetta.

2.6.1 Tunnettyö

Arlie Russell Hochschild määritteli ensimmäisenä *tunnettyön* (engl. *emotional labor*) käsitteen 1980-luvulla teoksessaan *The Managed Heart: Commercialization of Human feeling*. Hochschildin (2012) mukaan tunnettyö käsittää ne tavat, jolla henkilö joko pyrkii herättämään, voimistamaan tai hillitsemään omia tunteitaan ja kehonkieltään tarkoituksenaan herättää ja ylläpitää tietynlaisia toivottua tunteita toisissa.. Tunnettyötä vaativien ammattien määrä on lisääntynyt, kun palvelualojen osuus työmarkkinoilla kasvaa. Lever ja Dolnick (2010) kuvailevat, kuinka monissa ”kuunteluammateissa”, kuten kampaajina, manikyristeinä tai baarimestareina työskenteleviltä ihmisiltä odotetaan myös tunnettyötä, kun he kuuntelevat asiakkaidensa huolia samalla kun suorittavat pääasiallista työtään, oli se sitten juomien sekoittaminen tai hiusten leikkaaminen. Lever ja Dolnick (2010) vertaavat seksityötä näihin kuunteluammatteihin. Seksityö ei ole vain teknistä seksin suorittamista, vaan asiakkaat odottavat saavansa seksuaalipalvelujen lisäksi monesti myös tunnettyötä. ”Hyvä prostituoitu saa asiakkaan unohtamaan, että tämä maksoi seksistä” (Albert, 2001, s. 122).

Tunnettyötä voi tehdä kahdella eri tavalla: pinta- ja syvänäyttelemällä. Pintanäyttely merkitsee nimensä mukaisesti pinnallista tunneilmaisun säätelyä. Henkilö siis pyrkii esittämään tunteita, joita

ei todellisuudessa tunne. Syvänäyttelyllä Hochschild tarkoittaa sellaisia toimintaa, jossa henkilö todella koettaa muuttaa omaa tunnetilaansa vastaamaan häneltä odotettua tunnetta, ei siis vain pintapuolisesti esittämään toista tunnetta.

2.6.2 Kosketuskeskeinen, kehollinen työ

Linda McDowell käsittelee teoksessaan *Working Bodies: Interactive Service Employment and Workplace Identities* (2009) viimeisten vuosikymmenten aikana kasvanutta palvelusektoria. Syynä kasvulle on yhteiskuntarakenteen muutos: ennen naisten kotona tekemä työ on siirtynyt työmarkkinoille ja kaupallistunut (McDowell, 2009, s. 6–7). Tällaista työtä ovat esimerkiksi lasten ja vanhus-ten hoivaaminen ja huoltaminen, kotityön kaltainen ylläpitävä työ ja sukupuolisuhteet. Työn palveluluonteeseen se on vahvasti *kehollista* ja *kosketuskeskeistä*. Työntekijät käyttävät omaa kehoaan palvelukseen asiakkaitaan. Lisäksi monissa ammateissa työnkuvaan liittyy omalla keholla asiakkaiden kehon huoltaminen, hoitaminen tai muu koskettaminen. Huomionarvoista on, kuinka tämän naisvaltaisen sektorin työ on enenevässä määrin prekaaria, osa-aikaista ja huonosti palkattua.

McDowell linkittää seksityön osaksi kosketuskeskeisten palveluammattien kenttää. Seksityöntekijä tekee työtä omalla kehollaan ja kuten esimerkiksi hoitajat ja kampaajat, käsittelee asiakkaan kehoa osana työnkuvaansa. McDowell mukailee radikaalifeministien näkökulmaa ja käsittelee seksityötä lähtökohtaisesti psyykkisesti ja fyysisesti kuluttavana työnä (McDowell, 2009, s. 105–106, 110–111). Kriittisestä näkökannasta huolimatta on mielenkiintoista ja tarkkanäköistä tarkastella seksityötä kehollisena palveluammattina, jota ei voi niin helposti erottaa muista saman sektorin töistä puhtaasti sen kantaman stigman perusteella.

2.6.3 Likainen työ

Everett Hughesin käsite *likainen työ* (Hughes, 1951, 1958, 1962) kuvailee sellaisia ammatteja, joiden työnkuvaa pidetään yhteiskunnallisesti jollain tapaa epämiellyttävänä tai alentavana. Hughesin mukaan likainen työ voi olla fyysisesti, sosiaalisesti tai moraalisesti tahraavaa. Fyysinen tahraantuminen liittyy töihin, joissa työntekijä on läheisissä kosketuksissa esimerkiksi liian tai kuoleman kanssa (esimerkiksi teurastajat, nuohoojat, hautausurakoitsijat). Työn sosiaalinen tahraavuus liittyy kanssakäymiseen toisten stigmatisoitujen ryhmien kanssa (esimerkiksi vanginvartijat, psykiatristen osastojen sairaanhoitajat). Työn moraalinen tahraavuus taas liittyy työn ”syntiseen” tai moraalisesti arveluttavaan luonteeseen (esimerkiksi seksityöntekijät, paparazit, asekauppiat). Työt voivat olla tahraavia myös useammalla eri likaisen työn ulottuvuudella. (Ashforth & Kreiner, 1999).

Kaupallisen seksin ja laajemmin seksuaalisuuden parissa työskenteleminen on tahraavaa. Seksityöntekijät, erotiikkaliikkeiden työntekijät (Tyler, 2012) ja jopa tutkimusaiheenaan seksityötä käsittelevät tutkijat (Hammond & Kingston, 2014) kohtaavat yhteiskunnallista stigmaa. Seksityö on likaista työtä myös kaikissa sen ulottuvuuksissa: seksityöntekijät ovat monesti kosketuksissa asiakkaiden ruumiin eritteiden kanssa, jolloin työ on fyysisesti likaista. Seksityön asiakkaat ovat myös stigmatisoitu ryhmä, kuva seksinostajista epäkelvoina tai vaarallisina miehinä istuu tiukassa (Lowman & Atchison, 2006; Birch, 2015) Stigmatisoidut asiakkaat tekevät työstä sosiaalisesti tahraavaa, mutta seksityön vahvin on moraalinen stigma, joka on seurausta työn läheisestä suhteesta seksiin.

2.6.4 myöhäiskapitalistinen prekariaatti

Myöhäiskapitalismilla (engl. late capitalism) viitataan nykyaikaiseen informaatioyhteiskuntaan, missä perinteinen kansallinen massatalous on väistynyt postfordistisen, verkottuneen, innovaatiota ja riskinottoa priorisoivan talousjärjestelmän tieltä. Teknologian, automaation ja robotiikan merkityksen lisääntymisen myötä työmarkkinat ovat muuttuneet, ja teknistieteellisten alojen asiantuntija-aloilla tarvitaan työvoimaa. Jälkikapitalistisen yhteiskunnan työelämää osa- ja määräaikaisuus, itsensä työllistäminen ja urakkatyö. Työelämän *prekarisaatio* merkitsee tällaisten tilapäisten, epätyypillisten ja epävarmojen tulonhankinnan keinojen lisääntymistä. Työelämän prekarisaatio vaikuttaa koko työvoimaan, mutta suhteettoman paljon naisiin. McDowellin kuvailemat keholliset, kosketuskeskeiset palveluammatit eivät suinkaan ole vähentymässä teknologiakeskeisessä yhteiskunnassa, vaan työvoimaa tarvitaan enenevässä määrin muun muassa, hoito- ja hoiva-aloille, kaupanalalle ja viihteen ja vapaa-ajan yrityksiin (McDowell, 2009, s. 29).

Seksityötä voi tarkastella prekaarina työnä (Sanders & Hardy, 2013). Suomessa suurin osa seksityöntekijöistä työskentelee yksityisasunnosta tai hotellihuoneesta käsin ja itsenäisesti (tai partitajan kanssa). On tyypillistä, että stripteasebaareissa ja yksityisesityksiä tarjoavissa erotiikkaliikkeissä työskentelevät seksityöntekijät toimivat itsenäisinä palveluntarjoajina, eivätkä ole suoraan liikkeen tai baarin työllistämiä (Albin, 2013), näin on myös Suomessa. Seksityöntekijät eivät siis Suomessa koskaan ole esimerkiksi työterveydenhuollon, palkallisten lomien tai muiden palkansaajan aseman tuomien etujen piirissä. Toisaalta prekaarius voidaan nähdä myös muutoin kuin yksiselitteisesti negatiivisena asiana. Seksityötä tekevät henkilöt kokevat työn joustavuuden, ja itsenäisyyden olevan piirteitä, jonka takia työssä viihdytään (Kontula, 2008).

3 TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

Olen kiinnostunut siitä, miten seksityöntekijät itse neuvottelevat seksityön legitimitteetistä julkisessa mediatilassa. Tutkimuskysymykseni on seuraava:

Miten Suomessa työskentelevät seksityöntekijät neuvottelevat työnsä legitimitteetistä lehtihaastatteluissa?

Yhteiskuntatieteissä legitimitteetillä viitataan hallitsevan ryhmän moraaliseen tai sosiaalinen hyväksyntään perustuva oikeutus olla olemassa (ja vallassa). Seksityöntekijät eivät kuitenkaan ole hallitseva ryhmä, päinvastoin. Käytän legitimitteettikäsitettä tässä tutkielmassa käsittämään *marginaalisen ryhmän moraaliseen ja yhteiskunnalliseen hyväksyntään perustuva oikeutus olla olemassa*. Seksityö on jo laillisesti legitiimiä tulonhankintaa, mutta moraalinen ja sosiaalinen legitiimiys on se, mistä seksityöntekijät joutuvat neuvottelemaan.

Pyrin vastaamaan kysymykseen analysoimalla *Helsingin Sanomien, Ilta-Sanomien ja Iltalehden* henkilöhaastatteluja. Valitsin aineistoksi lehtiartikkelit kahdesta syystä. Ensiksi halusin aineiston, jossa äänessä ovat seksityöntekijät itse. Toiseksi sanomalehtihaastattelu on viestintäkanavana erilainen kuin esimerkiksi tutkijan suorittama tutkimushaastattelu. Siinä missä tutkimushaastattelu on pohjana aiheeseen perusteellisesti perehtyvälle artikkelille, on sanomalehtihaastattelu lyhyempi ja kattaa vain oletetun lukijan kannalta kiinnostavimmat osat. Sanomalehtiartikkeleiden tiiviin luonteen vuoksi haastattelun aihetta voi olla haastavaa tarkastella syvällisesti. Sanomalehti on julkinen tila, jossa käydään yhteiskunnallista keskustelua. *Iltalehti, Ilta-Sanomat ja Helsingin Sanomat* ovat levikiltään Suomen kolme suurinta lehteä, joten alustana ne takaavat seksityöntekijöiden puheenvuorolle merkittävän huomion. Seksityön stigman vuoksi näin suurilevikkisiin lehtiin haastattelun antaminen voi olla seksityöntekijöille riski; vihapuhe, henkilökohtaisten tietojen levittäminen ja tulevaisuudensuunnitelmien, kuten tulevien työpaikkojen tai ihmissuhteiden kaatuminen seksityöntekijänä julkisesti esiintymiseen ei ole vaikeasti uskottavaa. Seksityöntekijät kuitenkin haluavat puhua ammatistaan, ja artikkeleiden perusteella motiivina vaikuttaa olevan yhteiskunnallisten asenteiden muuttaminen. Sanomalehtiin haastatellut seksityöntekijät vaikuttivat haluavan kertoa, millaista työ todellisuudessa on ja millaista se ei ole.

Tutkimukseni sijoittuu seksityötutkimuksen kentälle, sillä alan tutkimukselle tyypillisesti myös tämän tutkimuksen tärkeänä arvona on antaa tilaa seksityöntekijöiden omille äänille. Lisäksi tutkimuk-

sen tavoitteena on tarkastella sitä, miten seksityöntekijät neuvottelevat työn legitimitetistä sanomalehtihaastattelussa. Tästä syystä keskityin erityisesti niihin kohtiin haastatteluissa, joissa seksityöntekijät punnitsivat ja haastoivat (oletettuja) yhteiskunnallisia asenteita ja ajatuksia ammatistaan. Seksityötutkimuksen lisäksi tutkielma sijoittuu yhteiskuntatutkimuksen kentälle. Yhteiskunnan rakenteiden ja asenteiden vaikutus yksilöön, työn merkitys ja tasa-arvokysymykset ovat yhteiskuntatutkimuksen merkittäviä teemoja ja samat teemat ovat läsnä myös tässä tutkimuksessa.

3.1 Aineistona sanomalehtiartikkelit

Aineistonani tutkimuksessa käytän *Iltalehden* ja *Ilta-Sanomien* verkossa julkaisemia seksityöntekijöiden henkilöhaastatteluja, jotka on julkaistu tammikuun 2021 ja helmikuun 2022 välillä. Aineistossa on sekä ilmaiseksi verkossa luettavia, että maksumuurin takana julkaistuja lehtiartikkeleita. Rajaus lehtien ja aikavälin suhteen on osin käytännön sanelema. *Iltalehden* verkkosivujen hakutoiminnolla ei voi hakea kaikkia yli vuoden vanhoja julkaisuja, joten niitä on mahdollista löytää nettisivuilta vain sattumalla. Aineiston selkeyttämiseksi tein saman aikarajauksen myös *Ilta-Sanomien* ja *Helsingin Sanomien* artikkeleille. Rajasin aineistosta pois myös kaikki sellaiset artikkelit, joissa haastateltiin muita kuin täyttä palvelua tarjoavia seksityöntekijöitä. Tutkimuksen ulkopuolelle jäivät siis sellaiset artikkelit, joissa haastateltavat seksityöntekijät keskustelivat esimerkiksi yksinomaan puhelimen ja verkon välityksellä tekemästään seksityöstä tai S/M-palveluista, jossa he eivät harrasta seksiä asiakkaidensa kanssa.

Lopullinen aineistoni koostuu yhdeksästä artikkelista, joihin on haastateltu seksityöntekijöitä heidän ammatistaan. Haastattelun antaneista henkilöistä yksi on mies, loput naisia. Haastatelluista kuusi oli suomalaisia, loput kolme kotoisin Tšekistä, Romaniasta ja Moldovasta. Kaikki haastatellut eivät suoraan mainitse ikäänsä haastatteluissa, vaan ikä on annettu esimerkiksi ilmaisulla ”nelikymppinen”. Osassa artikkeleista iän on voinut päätellä suurin piirtein haastateltavan kertoessa, kuinka kauan on ollut alalla ja minkä ikäisenä on aloittanut. Nuorin haastateltu oli haastattelun antamisaikaan kaksikymmentä kolme, vanhin yli viisikymmentä haastateltavien keski-iän asettuessa kolmenkymmenen tienoille.

3.2 Eettiset kysymykset

Ihmiseen kohdistuvassa tutkimuksessa tutkijoita ja opiskelijoita ohjaavat yleiset eettiset periaatteet (Kohonen ym., 2019). Näitä ovat muun muassa velvollisuus välttää merkittävä harmi tai vahinko tutkimuksen kohteena oleville henkilöille, kunnioittaa heidän itsemääräämisoikeuttaan ja suojella

heidän yksityisyyttään. Tutkimusaineistona toimivat sanomalehtihaastattelut, jotka voidaan tulkita julkiseksi tiedoksi, jonka käyttämiseen ei tarvita haastateltavilta tai toimittajalta erityistä lupaa. Tästä syystä en myöskään nähnyt tarpeelliseksi erikseen pseudonymisoida niiden henkilöiden nimiä, jotka olivat esiintyneet haastattelussa omalla nimellään ja kasvoillaan.

Kuten Wahab ja Sloan (2004) painottavat, seksityötutkimuksen tulisi hyödyntää sellaisia metodologioita, jotka tuovat kuuluviin parhaiten seksityöntekijöiden omia kokemuksia ja asiantuntijuutta sen sijaan, että tutkimus vahvistaisi vääristyneitä stereotyyppioita, joita esimerkiksi jotkut tutkijat, sekä hallinnon ja terveydenhuollon ammattilaiset seksityöntekijöistä ylläpitävät. Seksityöntekijöiden kohtaamaan rakenteellisen syrjinnän ja stigman takia on tutkimuksen mahdolliset vaikutukset punnittava tarkkaan. Tutkimuksen tarkoitus ei ole patologisoida tai lisätä seksityöhön liittyvää stigmaa, vaan lisätä tietoa siitä, miten he itse kokevat alan.

3.3 Tutkimusmetodina refleksiivinen temaattinen analyysi

Tutkimuksessani käytän analyysimetodina *refleksiivistä temaattista analyysiä*. Se on laadullisen tutkimuksen perusmetodeja (Braun & Clarke, 2006), joka yksinkertaisimmillaan pyrkii aineiston järjestämiseen, ryhmittelemiseen ja kuvaamiseen. Tutkimusprosessin aikana aineistosta tunnistetaan tutkimuskysymyksen kannalta olennaisia kohtia, jotka koodataan (Braun & Clarke, 2006). Koodeja apunaan käyttäen tutkija pyrkii löytämään aineistosta teemoja. Teemalla tarkoitetaan temaattisessa analyysissä sellaista merkityksellistä ideaa tai konseptia, joka toistuu läpi aineiston. Laadullinen tutkimus nojaa merkittävästi tutkijan metodologiseen ja teoreettiseen tietotaitoon ja siihen, miten hän tutkimusaineistoa tulkitsee. Myös refleksiivinen temaattinen analyysi alleviivaa tutkijan aktiivista roolia tiedon tuottamisessa. Teemat eivät 'nouse' aineistosta passiivisesti, vaan ovat tutkijan aktiivisesti tuottamia merkityskokonaisuuksia. (Braun & Clarke, 2021).

Temaattinen analyysi alkaa aineistoon perehtymisellä (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Lähestymistapani aineistoon on pääasiassa *induktiivinen* (aineistolähtöinen), joskin aikaisempi perehtyminen seksityötutkimuksen kirjallisuuteen ohjasi huomiotani ja vaikutti seikkoihin, joita pidin tutkimuskysymyksen kannalta olennaisena. Induktiivinen ja *deduktiivinen* (teorialähtöinen) analyysitapa eivät sulje toisiaan pois, vaan ovat spektrin kaksi ääripäätä (Braun & Clarke, 2021, s. 9). Aloitin analyysin antamalla koodin jokaiselle lehtiartikkelille. Aineistona käytetyt artikkelit ja niiden koodit ovat liitteenä tutkielman lopussa. Tämän jälkeen jatkoin silmäilemällä aineistot läpi ja tekemällä jo ensilukemisella nopeita muistiinpanoja tutkimuskysymykseen liittyvistä kohdista.

Aineistoon perehtymisen jälkeen voidaan aloittaa koodaaminen. Koodi on nimike tai merkintä, jolla tutkija merkitsee kohdan, joka sisältää jotain tutkimuksen kannalta oleellista (Braun & Clarke, 2021). Ensimmäisessä koodausvaiheessa koodi on annettu myös sellaisille kohdille aineistossa, joiden merkityksellisyys ei ollut varmaa. Näin koodit antavat monipuolisen, mutta tiivistetyn kuvan koko aineistosta. Analyysiin on sisällytetty vain ne kohdat lehtiartikkeleista, joissa kerrotaan haastateltavasta ja hänen työstään, joko suorana lainauksena tai parafraasilla. Tästä syystä analyysin ulkopuolelle on jätetty jo koodaamisen ensimmäisessä vaiheessa esimerkiksi muiden seksialan asiantuntijoiden tai poliisin kommentit, joita oli liitetty osaan artikkeleista. Koodaamistyylini tässä analyysissä oli melko *latentti* (Braun & Clarke, 2021, s. 57), ja pyrin jo koodausvaiheessa merkitsemään koodiin niitä merkityksiä ja teemoja, joita tekstin ”takaa” löytyi. Toisaalta tekstiä ei tarvitse lukea syvällisemmin vain syvällisemmin lukemisen vuoksi, vaan osa kohdista on koodattu melko suoraan sen mukaisesti, mitä haastateltava on sanonut, mikäli päämerkitys oli mielestäni lausuttu ääneen.

Aineiston koodaamiseen ja koodien teemoitteluun on käytetty laadullisen analyysin tekemiseen kehitettyä ATLAS.ti -ohjelmaa. Aineiston koodaamisen jälkeen olin muodostanut 47 koodia, joista aloin etsiä niitä yhdistäviä teemoja. Tässä vaiheessa teemat olivat vielä enemmänkin yhteenvetoja niihin kuuluvista koodeista, eivätkä ne olisi siinä muodossaan antaneet mahdollisuutta syvälliseen tai monipuoliseen analyysiin. Aineiston syvälinen tunteminen lisää ymmärrystä ja auttaa huomaamaan merkityksiä ’rivien välissä’. Alustavien teemojen muodostaminen, koodien korjaaminen, uudelleen nimeäminen ja uusien teemojen muodostaminen korjauksien pohjalta on osa prosessia (Braun & Clarke, 2021, s. 36). Tästä syystä refleksiivinen temaattinen analyysi ei ole lineaarinen prosessi, vaan liikkuminen edestakaisin eri vaiheiden välillä on hyväksyttävää ja kehämäinen prosessi auttoi minua syventämään analyysiä. Analyysissä huomioitujen koodien määrä supistui noin tusinalla analyysiprosessin aikana, kun liitin samankaltaisia teemoja yhteen ja jätin joitain tutkimuskysymyksen kannalta epärelevantteja koodeja huomiotta analyysissä.

Teemojen rajausta tarkentui tutkimusprosessin aikana, ja päädyin nimeämään teemat yhden sanan sijaan hieman laiveammin, jotta lukija saa käsityksen teeman sisällöstä ja tarkastelukulmasta jo sen nimen perusteella. Kaiken kaikkiaan rakensin aineiston perusteella neljä teemaa, jotka esitellään seuraavassa luvussa.

4 TULOKSET JA ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen niitä tapoja, jolla seksityöntekijät neuvottelivat työnsä legitimiudesta. Tulokset on eritelty neljään alalukuun aineistosta löytämieni teemojen mukaisesti. Löytämäni teemat ovat *ammattimaisuus*, *”oikea työ”*, *toimijuus* ja *kunnon kansalaisuus*. Haastatteluissa vastaajat puhuivat ammattimaisuudestaan. Lisäksi haastateltavat pyrkivät tuomaan ilmi, että seksityöntekijät ovat aivan *”tavallisia ihmisiä”*. He myös pohtivat ja erittelivät työnsä hyviä ja huonoja puolia ja keskustelivat työstä laajemmin osana työhistoriaansa ja tulevaisuuden näkymiään. Läpi aineiston haastateltavat vaikuttivat sekä implisiittisesti että eksplisiittisesti pyrkivän vastustamaan vallalla olevaa, kapeaa narratiivia seksityöntekijöistä joko uhreina ilman toimijuutta tai päihde- ja mielenterveysongelmaisina *objekteina*⁴.

4.1 Ammattimaisuus ylpeydenaiheena ja suojamuurina

Ammattimaisuutta ja seksuaalisuutta pidetään toisensa poissulkevinä käsitteinä, ainakin siten, miten ammattimaisuus yleensä mielletään (Deverell, 2001, s. 127). Toisaalta seksuaalisuus on kiinteä osa yksilöä, eikä ero ei ole aivan niin suoraviivainen kuin miltä se ensisilmäyksellä vaikuttaa (Deverell, 2007, s. 10-15, 17-19). Aineistossa on havaittavissa seksityöntekijöiden pyrkimys rakentaa lukijalle kuvaa omasta ammattimaisuudestaan ja asiantuntijuudestaan. Ammattimaisuus muodostuu haastateltavien puheissa yhdistelmästä teknisiä, sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä taidosta työskennellä erilaisten kehojen ja fantasioiden parissa. Työpersoonaa ja ammattimaisuus toimivat myös suojaavina aspektina; rajanvedoilla erotetaan työpersoonaa *”todellisesta”* persoonasta ja tehdään eroa työn ulkopuolisen seksin ja työseksin välille.

4.1.1 Rajojen asettaminen

Haastateltavat kertovat rajoista ja säännöistä, joita he noudattavat työssään. Monesti puhutaan seksityöntekijän *”myyvän itseään”*, niin kuin asiakas seksityöntekijälle maksaessaan ostaisi käyttöoikeuden myyjän kehoon (Kontula, 2008, 95). *”Itsensä myyminen”* on kuitenkin vahvasti asenteellinen ilmaus, joka kertoo enemmän työhön liittyvästä stigmasta kuin olisi kuvaus sille, mitä seksin myymisessä käytännössä tapahtuu. Vaikka monet aineiston seksityöntekijät veloittivat palveluista

---

⁴ Abjektilla tarkoitetaan oliota, joka herättää kehollisen ja emotionaalisen kuvotuksen tunteen. Abjekti rikkoo vastaan yhteiskunnallisia normeja esimerkiksi puhtaudesta, hyveellisyydestä ja *”normaalista”* (ks. esim. Husso, 1994)

ajan perusteella, ei asiakas ajan puitteissa saa tehdä rajattomasti mitä haluaa, vaan sallitut seksiaktit on määritelty etukäteen. Joskus lisähinnalla voi ostaa lisää palveluita ja osa aineiston haastatelluista tarjoaa myös erikoispalveluita, kuten fetissipalveluita lisähintaan.

Tapaamisen kesto ja hinta sovitaan etukäteen. Maksullinen aika alkaa heti ovenavauksesta. (IL1)

Teen ihan normaaleja seksikeikkoja, joissa käytetään aina kondomia. En koskaan suutele asiakasta, enkä voi mitenkään ymmärtää, että jotkut ulkomaalaiset nuoret tytöt antavat esimerkiksi suuseksiä ilman kondomia, Viktoria tuhahtaa. (IL5)

Korona-aikana hygieniaan on kiinnitetty vielä entistä tarkemmin huomiota: käsiä pestään ja desinfioidaan ahkerasti, ja asiakkaan halutessa tapaamisessa voidaan käyttää kasvomaskia. Ehdotonta tapaamisille on Annun mukaan myös niiden turvallisuus, joka kattaa paitsi fyysisen puolen, myös seksuaaliturvallisuuden. Seksiä ei harrasteta ilman asianmukaista suojausta, kuten kondomia tai suuseksisuoja. (HS1)

Säännöillä ja rajanvedoilla luotiin ja ylläpidettiin omaa kuvaa ammattilaisena. Myös Morrison ja kollegat (2005) havaitsivat, kuinka heidän haastattelewansa seksityöntekijät korostivat ammattilaisuuttaan vastustaessaan seksityön stigmaa. Ennalta määritellyt aktit, hinnasto, aikataulu ja siinä pysyminen viestivät ammattimaisuudesta ja tekevät eroa ei-kaupallisiin sukupuolisuhteisiin. Rajojen asettamisella tämän aineiston haastatellut suojasivat myös seksuaaliterveyttään, fyysistä turvallisuuttaan kuin naapurisopuakin.

Suojaseksin edellyttäminen mainittiin useassa haastattelussa. Kondomin käytön edellyttämisellä tai esimerkiksi suutelusta kieltäytymisellä seksityöntekijä voi hallita, missä määrin hän haluaa olla tekemisissä asiakkaansa ruumiineritteiden kanssa. Suhtautuminen esimerkiksi syljen ja siemennesteen käsittelyyn voi vaihdella seksityöntekijöiden välillä paljonkin. Esimerkiksi merkittävä osa Cheungin (2013) tutkimukseen osallistuneista seksityöntekijöistä pitivät asiakkaiden sylkeä vastenmielisempänä ruumiineritteenä kuin siemennestettä sen vuoksi, että suuteleminen (jonka aikana seksityöntekijä väistämättä joutuu kosketuksiin asiakkaan syljen kanssa) koettiin intiimimmäksi toiminnaksi kuin esimerkiksi yhdyntä tai suuseksi. Lisäksi palvelun rajoittaminen jo etukäteen tiettyihin ruumiinosiin (esimerkiksi vain vaginan ja vulvan alueelle) ilmentää seksityöntekijän ammattimaisuudesta kumpuavaa valtaa, jossa hänellä on valta rajata, millainen seksi kuuluu palveluun ja millainen ei (Ho, 2000).

Asiakaspalvelutilanteen sääntöjen ja ehtojen korostamisella vaikuttaa aineistossa olevan kolme merkitystä. Seksityöntekijät pitävät huolta omasta brändistään ammattilaisina, johon olennaisesti voidaan katsoa kuuluvan työntekijän oma työturvallisuus sekä turvallisen ja riskittömän palvelun

tarjoaminen asiakkaalle. Palveluiden rajaaminen vain tiettyihin ruumiinosiin tai akteihin voi olla seksityöntekijälle keino tehdä eroa työn ja yksityisten seksielämän välille. Lisäksi suojaseksipalveluiden korostaminen lehtihaastattelussa on diskursiivinen keino vastustaa stereotypiaa, jonka mukaan sukupuoli-erot ovat seksityöntekijöillä yleisiä.

4.1.2 Ammattitaitona tunnetyö

Haastatellut seksityöntekijät asemoivat itsensä erilaisten fantasioiden tai mieltymysten toteuttajiksi, mutta ennen kaikkea turvallisiksi ammattilaisiksi, jonka kanssa asiakkaan on mahdollista tutkia omia rajojaan tai päästä yli seksielämänsä solmuista.

”Seksityöntekijän kanssa voidaan myös kokea turvallisemmaksi kokeilla erikoisempia asioita, joita ei uskaltaisi muuten ottaa puheeksi. Asiakkainani on ollut myös eronneita ja leskiä, jotka ovat tällä tavalla päässeet jatkamaan omaa seksielämäänsä.” (HS1)

Asiakas saattaa kuitenkin hakeutua Eerikalle esimerkiksi siksi, ettei kehtaa toteuttaa fantasiaansa oman kumppanin kanssa. ”Niissä tilanteissa korostuu, että itse on siinä ammattilaisena” (IL1)

”Halutaan tehdä jotain sellaista, mikä tuntuu turvattomalta ja kiihkeältä, mutta mihin kuitenkin kuuluu se turvallinen elementti, että saa lopettaa koska tahansa.” (IL3)

Asiakkaiden seksuaaliset halut, varsinkin sellaiset, jotka koetaan tavalla tai toisella ”poikkeaviksi”, voivat olla seksityöntekijöiden sanojen mukaan haastavia käsitellä esimerkiksi oman kumppanin tai ei-palkatun seuran kanssa. Tämä on yksi syy, miksi haastateltavat arvelevatkin asiakkaiden ostavan heidän palvelujaan: ammattilaisina heidän odotetaan suhtautuvan neutraalisti ja avoimesti monenlaisiin toiveisiin ja fantasioihin. Yllättävää on, kuinka vähän seksityöntekijät puhuvat seksin teknisestä suorittamisesta, kun he puhuvat työstään. Sen sijaan aineistossa korostuvat tunnetaidot.

”Alussa jännitin jokaista tapaamista todella paljon. Mietin, että osaanko toimia oikein ja olenko tarpeeksi hyvä. Nykyään minulla on rutiinit, joiden mukaan valmistaudun ja viritäydyn tiettyyn mielentilaan. Jännitys on ajan kanssa hävinnyt.” (HS1)

Silti Adam Sparkin kokemus on se, että hän saattaa olla ensimmäinen mies, jonka jälkeen nainen lähtee sängystä tyytyväisenä. ”Joillekin asiakkailleni se saattaa olla ensimmäinen kerta, kun he harrastavat seksiä miehen kanssa niin, että se tuntuu siltä, että heitä arvostetaan, heitä kohdellaan tasaveroisena ihmisenä, heitä ei esineellistetä ja he saavat puhua seksin jälkeen niin, että se vastaanotetaan, seksityöntekijä kertoo. (IL3)

Seksityössä ”autenttisella persoonalla” työskenteleminen nähdään monesti valttina ja on tavallista, että seksin ostaja toivoo niin sanottua ”tyttö- tai poikaystäväkokemusta”, siis sellaista kohtaamista,

jossa seksityöntekijä ei vaikuta töissä olevalta asiakaspalvelijalta, vaan lämpimältä, aidosti välittävältä kumppanilta. Silti moni haastateltavista viittasi jonkinlaiseen työpersoonaan tai -rooliin. Työpersoonaa kuvailtiin muun muassa ”hieman silotelluksi versioksi omasta itsestään”.

Haastateltavat kertoivat asiakkaiden toivovan, että seksityöntekijä olisi oma itsensä ja nauttisi myös tapaamisen aikana harrastetusta seksistä. Tutkimukset seksin ostajien motiiveista myös monesti tukevat seksityöntekijöiden kertomaa (Plumridge ym., 1997; Sharp & Earle, 2003). Seksiä ostavat miehet vaikuttavat arvostavan vastavuoroista innokkuutta ja sitä, että seksityöntekijä nauttii aidosti tapaamisesta asiakkaan kanssa.

Monelle asiakkaalle myös maksullisen seksikumppanin tyydyttäminen on iso osa nautintoa. Eerika uskoo sen lisäävän monelle tunnetta seksin harrastamisesta kumppanin kanssa. (IL1)

Toisaalta, kuten Sharp ja Earle (2003) toteavat, kyse ei kuitenkaan välttämättä ole altruistisesta halusta tuottaa seksityöntekijälle nautintoa, vaan seksityöntekijän (yleensä nainen) ilmeinen nautinto on merkki ja vahvistus asiakkaan (yleensä mies) seksuaalisesta kyvykkyydestä. Tärkeämpää vaikuttaakin olevan, että seksityöntekijä luo asiakastapaamisessa uskottavan illuusion todellisesta molemminpuolisesta tyydyttävästä seksistä ja todellisista tunteista ja henkilökemiasta. Tästä näkökulmasta ei ole ollenkaan yllättävää, että seksityöntekijät omaksuvat roolin, joka on ehkä lähellä heidän ”oikeaa”, yksityiselämän persoonaa, sillä tällöin roolin esittäminen ei vaadi yhtä paljon energiaa. Toisaalta seksityöntekijät ovat tietoisia työn luonteesta, eli asiakkaiden verbalisoimista toiveista huolimatta he odottavat tietynlaista (innokasta, palveluultista, ystävällistä) asennetta seksityöntekijältä.

Seksityöntekijät kuvailivat monipuolisesti tekemäänsä tunnetyötä. Osa kertoi näyttelvänsä tai liioittelevansa nautintoa asiakkaan mieliksi. Kaikki tunnetyö ei kuitenkaan liittynyt seksiin, vaan tunnetyön merkitys korostui silloin, kun pyrittiin luomaan asiakkaalle olo läsnäolosta, kuuntelemisesta ja hänen tunteidensa huomioimisesta.

”Välillä pitää ehkä vähän liioitella, mutta nautin suurimmaksi osaksi ja saan usein orgasmejakin. En tiedä, onko minua vaan helppo miellyttää, mutta asiakkaani ovat aika taitavia. Olen ihmisenä hyvin seksuaalinen.” (IS1)

Annu kertoo tehneensä aina asiakaspalvelutyötä, ja ihmisen kohtaaminen on osoittautunut myös seksityössä tärkeimmäksi. Tarve tulla nähdyksi ja kuulluksi on suuri. Itse seksiakti ei Annun mukaan aina edes kestä koko varattua tapaamisaikaa. Kun homma on ohi, moni asiakas haluaa jäädä vielä juttelemaan arkisista asioista tai makoilemaan sylikkään. (HS1)

Aineiston seksityöntekijöiden ero tunnetyön tyyliä oli selkeää. Osa haastateltavista sanoo nauttivansa seksistä usein, osan suhtautuminen työhön on enemmän ambivalentti. On vaikea arvioida pelkän lehtihaastattelun perusteella, missä määrin työstään nauttivan seksityöntekijän nautinto on seurausta syvästä tyyliästä (McDowell, 2009), oikeanlaisen tunnetilan luomisesta myös työntekijälle itselleen. Kaikki seksityöntekijät eivät kuitenkaan pyrkineet syvästä tyyliä keinoilla innoittamaan itseään virittyneeseen tilaan:

”Osaan sulkea itseni aktista jotenkin ulkopuoliseksi siten, ettei asiakas sitä huomaa. En ole töykeä tai apaattinen, mutta sydän tässä hommassa ei kyllä ole mukana, hän hymähtää.” (IL6)

Seksityöntekijöiden maininnat tekemästään kehollisesta palvelutyöstä keskittyivät hellyydenosoituksiin ja esimerkiksi asiakkaiden hyvänä pitämiseen. Tunnetyötä ja kehollista palvelutyötä ei voi kuitenkaan aina erottaa täysin toisistaan, esimerkiksi seksityöntekijän oman nautinnon liioittelu vaatii fyysistä eläytymistä ja näyttelemistä sen lisäksi että seksityöntekijä pyrkii itse virittyneeseen tunnelmaan ja saamaan asiakkaan tuntemaan olonsa hyväksi.

4.2 ”Oikea työ”- Seksityön sijoittaminen työelämän kentälle

Aineistossa seksityöntekijät keskustelivat paljon työstään suhteessa muihin töihin. He vertailivat seksityötä edellisiin ammatteihinsa ja ammatteihin, joita heillä oli seksityön ohella. Lisäksi seksityön työnkuvaa vertailtiin toisten, monesti ihmisläheisten ammattien työnkuvaan. Vertailuilla toisiin töihin seksityö sijoitettiin diskursiivisesti osaksi työelämän kenttää.

4.2.1 Seksityö osana työuraa

Haastateltavat kertoivat työhistoriastaan ja koulutuksestaan ennen seksityöhön siirtymistä. Ennen seksityön aloittamista he kertoivat työskennelleensä muun muassa lähihoitajina, hampurilaispaikan myyjinä ja hierojina. Muutamalla haastateltavalla oli seksityön lisäksi myös toinen ammatti ja he toimivat muun muassa dramaturgeina, taitelijoina ja tankotanssiopettajina. Yksityisyytensä suojelemiseksi kaikki haastateltavat eivät kertoneet, mitä työtä he olivat tehneet ennen seksityötä, tai sen ohella.

liriksellä on kokemusta toisenlaisestakin työstä. Lukion jälkeen hän työskenteli kolme vuotta pikaruokaketjussa myyjänä. Työ oli kuormittavaa ja asiakkaat usein töykeitä. Niiden kolmen vuoden aikana liris ei tehnyt juuri lainkaan taidetta. Hänellä ei ollut siihen energiaa. (IS1)

Vielä vuosi sitten Eerika työskenteli lähihoitajana. Hän piti työstä ja ihmisten auttamisesta, mutta työvuoron päättyessä olo oli vain harvoin hyvä. Töissä oli niin kiire, että jäi vielä ”125 asiaa tekemättä”. Väsymys kasvoi koronakeväänä, kun poikkeusajan lainsäädännön vuoksi terveydenhuollon työntekijöiden vuoroja ja lomia sai muuttaa tavallista vapaammin. ”Sitä jossain kohtaa alkoi miettiä, mikä on elämän tarkoitus ja haluaako sitä aina olla töissä.” (IL1)

Seksityöntekijöiden kertomuksissa seksityö on siis toiminut vaihtoehtona työnteolle hoitoalalla sekä ravintola- ja palvelualalla. Näille aloille on tyypillistä sekä naisvaltaisuus (Palvelualojen ammattiliitto PAM, 2017; Tilastokeskus, 2021) että matalapalkkaisuus (Tilastokeskus, 2020). Alanvaihtajien antamat syyt liittyivät aikaisempien töiden kuormittavuuteen ja huonoihin mahdollisuuksiin vaikuttaa esimerkiksi oman työmäärään ja -aikaan. Seksityö näyttäytyy tällöin varteenotettavana vaihtoehtona erityisesti näille matalapalkkaisille palvelualoille. Muun muassa Kontula (2008) ja Maher ja kollegat (2012) ovat kirjoittaneet seksityön houkuttelevuudesta vaihtoehtona erityisesti naistyyppillisille aloille, joita leimaavat määrä- ja osa-aikaisuus ja työn vaatavuus suhteessa palkkatasoon.

Osa haastateltavista –erityisesti taide- ja kulttuurialalla työskentelevät henkilöt– tekivät seksityötä muiden töidensä ohella, sillä alalla, jolle he ovat kouluttautuneet ei ole tarpeeksi töitä.

Hänestä taiteilijan työ ja seksialan työ ovat tienaamislogiikaltaan samanlaisia. (...) Rantanen tekee seksityötä, koska se sopii hänelle paremmin kuin mikään muu tapa tienata elanto. Lisäksi pelkällä taiteella on miltei mahdotonta elää. (IL2)

Hän haaveilee, että pystyisi elättämään itsensä koulutustaan vastaavalla työllä, mutta ei pidä sitä kovin realistisena ainakaan lähivuosina. Iiris pitää ongelmallisena, etteivät koulutetut taiteilijat pysty Suomessa elämään valitsemallaan työllä. (IS1)

Taidealan prekaari luonne luo tarpeen lisätuloille, jotka seksityö mahdollistaa. Toisaalta myös seksityöllä on jotain prekaarin työn piirteitä; töiden saaminen ei koskaan ole täysin varmaa, ja mikäli työtä tehdään ilman verojen tai esimerkiksi yrittäjän eläkevakuutuksen maksamista, on seksityöntekijä tyhjän päällä esimerkiksi sairastuessaan. Silti ala voi joustavuutensa vuoksi olla houkutteleva henkilölle, jonka pääasiallinen kiinnostuksenkohde on muissa töissä. Seksityön voi jättää taka-alalle aina kun eteen tulee houkuttelevampi työtarjous. Tässä mielessä seksityö sopii myöhäiskapitalistisen työelämän eetokseen, jossa työntekijä koostaa tulonsa monista eri lähteistä itseohjautuvasti.

4.2.2 Vertaaminen toisiin ammatteihin

Aineistosta löytyi useita kohtia, joissa seksityöntekijät vertasivat työtään johonkin toiseen ammattiin. Seksityön vertaaminen sosiaali-, terapia-, ja hoitotyöhön korostaa sitä, mitä seksityön tekemisessä pidetään tärkeimpänä. Kuten Kontula (2008, 97) kirjoittaa, seksin myyminen edellyttää tunnettyä. Asiakkaan kuuntelemista ja kohtaamista pidetään tärkeänä osana asiakastapaamista.

Viktoria sanoo huolivansa asiakkaikseen vain suomalaisia miehiä ja kokee olevansa enemmän terapeutti kuin prostituoitu. Hän kertoo, että monet miehet käyttävät maksastaan ajastaan suurimman osan puhumiseen. [IL5]

Seksityö muistuttaa liriksen mukaan yllättävän paljon sosiaalityötä. Harvalle miehelle pelkkä seksi tuottaa iloa, vaan kädestä pitäminen ja kuunteleminen ovat tapaamisissa tärkeässä osassa. Tunnin tapaamisesta noin kolmasosa menee jutellessa. [IS1]

Eerika näkee hoitotyössä ja seksityössä paljon yhtäläisyyksiä: ihmisen kohtaamista ja auttamista tarpeen tyydyttämisessä. [IL1]

On mahdollista, että haastateltavat ovat pyrkineet välttämään niitä puolia seksityöstä, joita lehtiartikkelin lukija pitää ennalta-arvattavina ja paheksuttavina. Huomio ja painotus siirretään seksin teknisestä suorittamisesta yhteiskunnallisesti hyväksyttävään ihmisseläiseen palveluun, hoivaamiseen ja kuuntelemiseen. Muun muassa Koken ja kollegat (2004) havaitsivat tutkimuksessaan tällaisen samanlaisen altruistisen motiivin seksityölle. Koken ja kollegat tutkivat bi- ja homoseksuaalisia miesseksityöntekijöitä ja heidän strategioitaan selvitä työn stigman kanssa. On huomattavaa, että myös miespuoliset seksityöntekijät kertoivat tällaisesta altruistisesta motiivista, sillä se asettuu vastoin tyypillistä stereotyyppiä miespuolisista seksityöntekijöistä, jotka ajavat töissä vain omaa (seksuaalista) etuaan asiakkaiden kustannuksella.

4.3 Aktiivinen toimijuus seksityössä

Seksityön uhriskurssi vie seksityöntekijöiltä toimijuutta. Tyypillinen oletus seksityöntekijöiden työstä on, että he ottavat asiakkaikseen kenet tahansa. Toiminnan harkitsemattomuus on jopa osa prostituution määritelmää, joka esiteltiin tämän opinnäytetyön alussa. Silti, kuten Gail Pheterson (1993, s. 40) kirjoittaa: "Oletus siitä, että huora menee sänkyyn 'kenen kanssa tahansa' ei käytännössä ole totta kaikille huorille, eikä toivottavaa yhdellekään heistä". Kaikki aineiston seksityöntekijät puhuivat harkinneensa, ennen kuin aloittivat seksityön. Lähtökohdat seksityöhön lähtemiseen olivat kuitenkin hyvin moninaiset.

4.3.1 Valinnan vapaus

Tärkeäksi seksityöntekijät kokevat siis sekä vapauden valita seksityö ammatikseen itse ja omilla ehdoillaan. Lisäksi vapautta valita asiakkaansa, työaikansa ja -paikkansa pidetään tärkeänä työn mielekkyyden kannalta. Maher ja kollegat (2012) alleviivaavat seksityön joustavaa luonnetta ja tehtyjen työtuntien ja korvauksen mielekästä suhdetta merkittävinä syinä alalla työskentelyyn.

Kaksi aineiston haastateltavista oli tullut Suomeen töihin alun perin parittajan kanssa ja toinen heistä oli ihmiskaupan uhri. Kummankin parittaja oli lopulta saanut tuomion, mutta naiset olivat päättäneet parittajasta irtauduttuaan jäädä Suomeen ja jatkaa töitä itsenäisesti. Aineiston ihmiskaupan uhrille (IL4) parittajalle työskentely oli ”kauheaa aikaa” ja asiakkaita saattoi pahimpina päivinä olla jopa yli kymmenen. Haastateltava kuitenkin kertoo, että parittajasta vapauduttuaan hänellä käy edelleen paljon samoja asiakkaita kuin ennen ja joskus hän tienaa jopa 15 000 euroa kuussa. Summa kielii siitä, että hän ottaa vastaan useita kymmeniä asiakkaita kuussa. Toimijuudella on merkittävä rooli siinä, miten seksityöntekijät työn kokevat.

”Pääosa asiakkaistani on suomalaisia, mutta minulla käy myös turkkilaisia, intialaisia ja kiinalaisia miehiä. Afrikkalaisia miehiä en ota, koska he ovat usein liian kookkaasti varusteltuja, ja se on jo työturvallisuuskysymys”, hän sanoo nauraen. Humalaisia asiakkaita hän ei ota vastaan senkään takia, että heistä voisi lähteä meteliä rapussa. (IL6)

”Vapaus on yksi suurimpia syitä, joiden vuoksi päätin jäädä alalle. Saan valita itse asiakkaani sekä työaikani ja -tehtäväni. Lisäksi minulla on paljon enemmän vapaa-aikaa, jota arvostan suuresti.” (HS1)

Eerika on saanut arkeensa asioita, joita kaipasi: mahdollisuuden päättää omista työajoistaan ja lisää vapaa-aikaa. (IL1)

Kaikki aineiston ulkomaalaiset seksityöntekijät korostivat toimivansa (nykyään) itsenäisesti ja muun muassa vastaavansa puheluihinsa itse. Kontula (2008, s. 39) arvioi ulkomaalaisten Suomessa vieraillevien ja pysyvästi asuvien seksityöntekijöiden määräksi vuositasolla n. 4700 henkilöä. Koska seksin myynti on käännyttämisperuste (ulkomaalaislaki 301/2004, 148 §: 6), työskentelevät monet ulkomaalaiset seksityöntekijät parittajan kanssa pysyäkseen piilossa. Aineiston ulkomaalaiset seksityöntekijät tuntuvat haluavan korostaa omaa siksi omaa itsenäistä työskentelyään.

Toisaalta myös suomalaisten haastateltavat toivat esiin, että he tiesivät, mihin olivat lähdössä, kun ryhtyivät tekemään seksityötä, ja kuinka he työskentelevät omasta tahdostaan. Ainoastaan kolmessa haastattelussa ei erikseen painotettu haastateltavan tekevän työtään vapaasta tahdostaan. Kaksi näistä haastatelluista olivat aineiston vanhimmat, yli 40- ja 50-vuotiaat naiset ja yksi aineiston

ainoa mies. Vaikuttaa siltä, että muiden haastateltujen nuorehko ikä, sukupuoli ja kansallisuus olivat piirteitä, jotka altistavat henkilön uhrin statukselle ja tästä syystä he pyrkivät haastattelussa korostamaan omaa toimijuuttaan ja vapaaehtoisuuttaan.

4.3.2 Riskien punnitseminen

Seksityö mielletään tyypillisesti vaaralliseksi ammatiksi. Radikaalifeministien näkökulmasta seksityö on kategorisesti sukupuolittunutta väkivaltaa. Stereotypia seksityöstä vaarallisena työnä, jossa väkivalta tai sen uhka on jatkuvasti läsnä elää vahvana, eikä ajatus ole aivan tuulesta temmattu (ks. esim. Deering ym., 2014). Työn vaarallisuus on yleinen diskurssi, jolla monesti perustellaan pyrkimystä kriminalisoida kaupallinen seksi joko osittain tai kokonaan. Toisaalta työn vaarallisuuteen vaikuttavat merkittävästi työn olosuhteet, kuten missä maassa ja millaisen lainsäädännön säätelmänä seksityötä tehdään, onko työympäristö katu, bordelli vai yksityishuoneisto, onko seksityöntekijä työsuhteessa vai toimiiko hän itsenäisesti ja kuuluuko hän seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön. Haastateltavat punnitsivat seksityön riskejä, ja vaikka kaksi haastatelluista piti seksityötä kutsumusammattinaan, monet suhtautuivat seksityön ihannointiin tai romantisointiin varauksella.

”En varsinaisesti halua promota seksityön puolesta. Toivon, ettei seksityöstä keskustella niin, että se on helppo tapa ansaita rahaa, koska sitä se ei ole. Pelkään, että nuoret mimmit lähtevät tekemään seksityötä liian kevyin perustein, eivätkä pidä omasta turvallisuudestaan huolta.” (IS1)

”Seksityö ei sovi kaikille, eikä ole todellakaan mikään helppo toiveammatti. En haluaisi ainakaan, että oma lapseni tätä tekisi.” (IS4)

Haastateltavista naisista lähes kaikki, yhtä lukuun ottamatta eksplisiittisesti puhuivat työn riskeistä. Riskeiksi tunnistettiin väkivallan uhan lisäksi myös mahdollinen vaikutus itsetuntoon. Maininta koe-tusta väkivallasta, työn haitallisuudesta mielenterveydelle tai muusta negatiivisesta vaikutuksesta haastateltavalle löytyi kahdesta artikkelista. Aineiston pisimmän uran tehnyt seksityöntekijä kertoo kokemistaan vaaroista näin:

”Olen aiemmin joutunut virolaisten ryöstämäksi, ja jotkut asiakkaat ovat olleet väkivaltaisia. Joskus olen saanut maksuksi väärennettyä rahaa, ja joskus joku on varastanut antamansa rahat yöpöydän laatikosta. Kerran jouduin soittamaan poliisit, kun humalassa rähjänyttä ministeriön virkamies ei suostunut poistumaan” (IL5)

Työn ilmeisistä vaaroista huolimatta haastateltavien puheista välittyi pyrkimys muuttaa narratiivia seksityöstä. Edellä mainittu, pitkän uran tehnyt seksityöntekijä kertoo haastattelussa vaaratilanteis-

taan, mutta toteaa seksityön olevan hänen kutsumusammattinsa ja arvioi alan muuttuneen turvallisemmaksi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Suurin osa aineiston seksityöntekijöistä ei ollut kokenut töissä fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Lienee kuitenkin mahdollista, että kaikki eivät haluaisi puhua aiheesta lehtihaastattelussa, vaikka ikäviä tilanteita olisi sattunut heidän kohdalleen. Oletan, että seksityöntekijät ovat tietoisia sanomalehtihaastattelun luonteesta ja siitä, että heidän antamallaan haastattelulla on mahdollisuus vaikuttaa artikkelin lukevien henkilöiden mielipiteisiin alasta.

4.4 Stigman horjuttaminen

Aineiston läpi kantava teema oli seksityöntekijöiden pyrkimys esittää itsensä tavallisena, työssäkäyvänä ihmisenä. ”Yhteiskuntakelpoisuuden” korostamisella haastateltavat pyrkivät vaikuttamaan stigmaan, joka seksityöhön vielä hyvin vahvasti liittyy. Lisäksi lakien ja säädösten noudattamista korostettiin silloinkin, kun lait olivat seksityöntekijöiden kritisoinnin kohteena. Seksityön aloittamista perusteltiin myös samastuttavilla syillä, jotka pyrkivät inhimillistämään seksityöntekijän. Seksityöntekijät myös käsittelevät haastatteluissa myös heihin liitettyjä negatiivisia stereotyyppioita nimenomaisesti pystyäkseen vastaamaan ja horjuttamaan sitä.

4.4.1 Tavallinen lainkuuliaisuus

Asenteet seksityöntekijöiden poikkeavuudesta ja moraalisesta kyseenalaisuudesta ovat laaja-alaiset ja juuri nämä asenteet ovat merkittävä stigmaa ylläpitävä tekijä. Kun seksityöntekijä on ”toinen”, heihin on helpompi liittää epämieluisia piirteitä ja attribuutteja ja kohdistaa heihin syrjintää niin yksilö- kuin yhteiskuntatasolla (Link & Phelan, 2001). Omaa tavanomaisuuttaan korostamalla seksityöntekijät vaikuttavat pyrkivän samastamaan itsensä sanomalehtihaastattelun lukevaan henkilöön ja vakuuttaa näin lukijan siitä, etteivät he työstään huolimatta ole poikkeavia, stigman ansainneita yksilöitä.

Ymmärrän täydestä sydämestäni, mistä ennakkoluulot kumpuavat. Maailma on joskus ollut tosi erilainen paikka, mutta on menty eteenpäin. Tämä on Suomessa laillista ja on paljon ihmisiä, jotka tekevät tätä työkseen. Jos antaisi edes mahdollisuuden sille ajatukselle, että ehkä onkin kyse ihan tavallisista ihmisistä. (IL1)

Teen Suomessa seksityötä vain päivisin, ja elän muuten erittäin hiljaista ja rauhallista elämää. (IL6)

Annun kokee olleensa aina hyvin tavallinen, kiltti ja kunnollinen ihminen. (HS1)

Seksityöhön liittyvä stigma, niin sanottu ”huorastigma” (mm. Pheterson, 1993) tekee seksityöntekijästä yhteisön silmissä epäkelvon yksilön ja on silmiinpistävä, kuinka kovasti haastatellut viestivät olevansa tavallisia: hiljaista elämää eläviä, kilttejä ja kunnollisia ihmisiä.

Tavallisuuden lisäksi artikkeleissa painotettiin työn laillisuutta. Ensimmäinen syy lienee, että seksityön yhteiskunnallisen näkymättömyyden vuoksi ei välttämättä voida olettaa, että artikkelin lukija tietäisi työn olevan laillista. Seksityöntekijöiden kuvailut yksityisyrittäjänä toimimisesta, verojen maksamisesta ja talousasioiden tunnollisesta hoitamisesta on keino pyrkiä vakuuttamaan lukija heidän ”yhteiskuntakelpoisuudestaan”.

Eerika tekee töitä toiminimellä ja maksaa verot kuten pitää. (IL1)

Yleinen stereotypia on, etteivät seksityöntekijät maksa työstään veroja. On toki totta, että esimerkiksi osa-aikaiset seksityöntekijät ja henkilöt, jotka pyrkivät visusti suojaamaan identiteettinsä karttavat verojen maksamista. Kontulan (2008, s. 72) mukaan monet seksityöntekijät jättävät verot maksamatta juuri siksi, että julkiset verotiedot altistavat paljastumiselle. Tässä mielessä lehteen haastatellut seksityöntekijät pyrkivät byrokratiaa noudattaessaan ja verojen maksamisesta puhuessaan tekemän eroa niihin seksityöntekijöihin, jotka eivät veroja maksa ja samalla häivyttämään sitä stereotypiaa, että *kaikki* seksityöntekijät tekevät töitä pimeästi. Byrokratiaa ja oikeuksien puutetta haastatteluissa harmiteltiin yritystoiminnan rajoittajana. Haastateltavat toivoisivat pystyvänsä muun muassa vuokraamaan helpommin toimitiloja ja markkinoimaan palvelujaan.

Hankaluutena seksityössä on Annun mukaan se, ettei palveluita saa markkinoida avoimesti. ”Meillä on käytännössä kaikki yrittäjän velvollisuudet, mutta ei samoja oikeuksia. ”Omat asiakkaani ovat kyllä löytäneet minut ihan hyvin netin kautta.” (HS1)

Myös yritystoiminnan markkinointi on hankalaa: Suomen lain mukaan seksityön tarjoaminen ja ostaminen julkisella paikalla on kiellettyä. Sosiaalisen median kanavat pitkälti estävät seksityön markkinoinnin. (IL1)

”Seksityöntekijöiden oikeudet eivät ole vielääkään sillä tasolla, millä pitäisi.” (IL2)

Haastatteluissa pyrittiin siis myös tuomaan julki lakeja ja asetuksia, jotka seksityöntekijöiden mielestä hankaloittavat heidän mahdollisuuksiaan työskentelyyn. Yrittäjän velvollisuuksien ja oikeuksien epätasapainoisuuden alleviivaaminen näyttäytyy aktivismina seksityöntekijöiden oikeuksien puolesta. Tällainen julkinen aktivismi seksityöntekijöiden oikeuksien puolesta on Weitzerin (2018) mukaan merkittävä tapa, jolla yhteiskunnallista stigmaa voidaan vähentää.

4.4.2 Inhimilliset motiivit työntekoon

Seksityöntekijöiden kertomat motiivit seksityön harjoittamiseksi ovat moninaiset, mutteivat poikkeaa paljon syistä, miten ihmiset yleensä työntekoaan perustelevat. Ei ole yllätys, että raha oli monille syy, miksi uralle on lähdetty. Rahalla pyrittiin parantamaan omaa elintasoja ja hankkimaan omaisuutta.

”Tietenkin lirstä kiehtoi seksin myymisessä myös raha. Pikaruokaketjun myyjänä hän tienasi noin kymmen tunnin. Seksityöntekijänä taksa on 250 euroa tunnissa.” (IS1)

Cindy lupasi itselleen myyvänsä seksiä vain sen aikaa, että saisi ostettua itselleen talon ja auton. (IL6)

Seksityöllä voi ansaita melko hyvin ja seksityöstä saatavaa rahallista korvausta käytetään monesti perusteluna sille, miksi työtä tehdään. Hyvätuloisuus on yhteiskunnallisesti arvostettu ja tavoittelamisen arvoinen tila. Samalla korkealla palkalla pyritään lisäämään työn legitimiyyttä. Siitä huolimatta, että seksityöntekijät voivat Suomessa tienata melko hyvin, eivät kaikki haastatellut vaikuttaneet pyrkivän suuriin tuloihin. Sen sijaan seksityötä tehtiin, jotta arkeen vapautuisi aikaa tehdä muuta kuin töitä. Eräs haastateltava kertoi tienavansa saman verran kuin lähihoitajana työskennellessään, mutta vapaa-aikaa hänellä on huomattavasti enemmän. Jotkut haastateltavat kykenivät keskittymään taiteen tekemiseen, joka oli heille pääasiallinen mielenkiinnon kohde. Seksityöllä saatiin myös hankkia lisätuloja tiettyjen menohuippujen, kuten kumppanin luo matkustamisen vuoksi. Kaikille seksityö ei siis ollut pääaikainen työ tai se työ, jossa he haluavat pysyä. Kuten yksi haastateltavista kertoo:

Ennen haastattelua Monica on matkustanut kotiin tapaamaan kahta lastaan. Hän ei ole vielä varma, palaako Suomeen töihin. Hierojan ammattiopinnot ovat loppusuoralla ja Monica haluaisi tehdä jatkossa pelkkiä hierojan töitä. Realiteetit ovat silti selvät. ”Tšekeissä ei pelkällä hierojan työllä maksa vuokraa tai muita kuluja. Teen täällä myös eroottisen hierojan töitä, mutta niilläkään ei ansaitse tarpeeksi. Seksin myyminen ei enää kiinnosta, mutta eroottisena hierojana ei pärjää edes Suomessa (IL7)

4.4.3 Negatiivisten stereotyyppien kieltäminen

Link ja Phelan (2001) kirjoittavat, kuinka stigma muodostuu, kun yksilöiden eroavaisuuksiin liitetään stereotyyppioita. Ihmiseen siis leimataan ja tähän leimaan liitetään negatiivisia stereotyyppioita. Koska stigma heikentää stigmatisoidun yksilön uskottavuutta ja sosiaalista statusta, on hänen vaikeampi karistaa itseensä liitettyjä negatiivisia stereotyyppioita. Joskus yksilöt voivat sisäistää itseään koskevat

negatiivisia stereotypioita, joka tyypillisesti johtaa negatiivisiin seurauksiin niin fyysisen terveyden kuin psyykkisen hyvinvoinnin kentällä (esim. Swann ym., 1992; Wheeler & Petty, 2001; Levy ym., 2002).

Seksityöntekijät olivat hyvin tietoisia erilaisista seksityöhön liittyvistä negatiivisista stereotypioista. Kaikissa haastatteluissa erilaisia stigmaan liittyviä stereotypioita ei erikseen eritelty, vaan saatettiin vain mainita työhön liittyvät ennakkoluulot. Osa haastateltavista taas luetteli selkeästi seksityöhön liittyviä negatiivisia stereotypioita.

Seksityöstä puhutaan usein kielteiseen sävyyn, koska alalla on ihmiskaupan uhreja ja naisia, joilla ei ole muuta vaihtoehtoja kuin myydä itseään. (IS1)

Yleinen Eerikan kuulema ennakkoluulo on, että seksityöläisellä on mielenterveys- tai päihdeongelmia. (IL1)

Näissä kommentteissa paistaa haastateltujen pyrkimys erottaa itsensä huumeita käyttävistä, mielenterveysongelmista kärsivistä seksityöntekijöistä ja lisäksi sellaisista henkilöistä, jotka eivät ole alalla vapaasta tahdostaan. Seksityön asema tavallisena ammattina horjuu, jos oletetaan seksityöntekijän tekevän työtä parittajan tai addiktion pakottamana tai jos seksityötä pidetään poikkeuksetta psyykkisesti vahingoittavaa. Haastateltavien puheissa jo naisen seksuaalinen aktiivisuus tunnistettiin stigmatisoivaksi käytökseksi:

Alkuaikoina häntä huoletti, että muut ajattelisivat hänestä eri tavalla kuullessaan seksityöstä. Jo pelkästään seksuaalisesti aktiiviseen naiseen voi Annun mukaan liittyä haitallisia ja vääristyneitä ajatuksia (HS1)

Chapkisin (2018) mukaan seksityöhön liittyvää stigmaa ei ole mahdollista poistaa ilman, että poistamme yhteiskuntarakenteesta epätasa-arvoisuutta luovat tekijät kuten rodullisen, sukupuolien ja luokkien välisen epätasa-arvon. Seksityöntekijöiden kuvailemat negatiiviset stereotypiat liittyvätkin pitkälti muun muassa seksiin liittyviin normatiivisiin oletuksiin ”hyvästä” ja ”huonosta” seksuaalisuudesta ja sen toteuttamisesta. Myös yhteiskuntaluokan merkitys näyttäytyi aineistossa. Seksityöntekijät pyrkivät hyvien tulojen ja ammattimaisuuden keinoin rakentamaan kuvaa seksityöstä legitiiminä ammattina. Seksityön pitäminen kunnollisena, oikeana työnä saattaisi vähentää seksityöntekijöiden stigmaa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä tutkielmassa tarkastelin sitä, miten seksityöntekijät neuvottelevat työnsä legitimiudesta sanomalehtihaastatteluissa. Seksityö on jo Suomessa laillista, mutta sen sosiaalinen ja moraalinen legitimitetti on vielä melko olematon. Seksityöntekijät ovat kantaneet Suomessa stigmaa jo satoja vuosia. Seksityö ei ole enää rikollista toimintaa, mutta stigman vuoksi seksityöntekijät ovat olleet ja ovat vielä tänäkin päivänä yhteiskunnallisesti melko näkymättömiä. Näkymättömyyden vuoksi seksityöntekijöiden äänet ovat vain harvoin päässeet kuuluviin esimerkiksi heitä koskevassa lainsäädännössä ja julkisessa keskustelussa. Arvioni mukaan yhteiskunnallinen suhtautuminen seksityöhön osoittaa joitain pehmenemisen merkkejä ja seksityöntekijöiden puheenvuoroja on alkanut näkyä mediassa. Lisäksi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana akateeminen kiinnostus suomalaisen seksityön kenttään on noussut ja muun muassa seksityötä käsitteleviä opinnäytetöitä on tehty useita viimevuosien aikana. Tässä mielessä oma tutkimukseni seuraa trendiä, joka nojaa yhteiskunta- ja seksityötutkimuksen eetoksiin.

Kun seksityöntekijät kertoivat sanomalehtihaastatteluissa työstään, he neuvottelevat diskursiivisesti työnsä legitimitetistä julkisessa tilassa. Sekä artikkelit kirjoittaneet toimittajat että seksityöntekijät tuntuivat olevan tietoisia sanomalehtiartikkelin lukijan oletetusta negatiivisesta asenteesta työtä kohtaan ja tämä oletus lukijan asenteesta näkyi sekä haastattelun sisäisissä teemoissa että seksityöntekijöiden vastauksissa. Haastatellut henkilöt vaikuttivat haluavansa kertoa, millaista seksityö heille todellisuudessa on, mikä työssä on heidän mielestään merkityksellistä ja ehkä lukijalle yllättävää. Läpi aineiston haastateltavat vaikuttivat sekä implisiittisesti että eksplisiittisesti pyrkivän vastustamaan vallalla olevaa, kapeaa narratiivia seksityöntekijöistä joko uhreina ilman toimijuutta tai päihde- ja mielenterveysongelmaisina *abjekteina*⁵.

Tuloksissa korostuivat seksityöntekijöiden kertomukset työstään ihmiskeskeisenä palveluammattina, jotka vastustivat stereotyyppistä kuvaa seksityöstä sortavana, fyysisesti ja psyykkisesti raskeana selviytymiskeinona. Ammattimaisuuden sekä oman toimijuuden ja vapaaehtoisuuden korostaminen oli tärkeää haastatelluille seksityöntekijöille, jopa niille, jotka olivat ihmiskaupan uhreina

---

⁵ Abjektilla tarkoitetaan oliota, joka herättää kehollisen ja emotionaalisen kuvotuksen tunteen. Abjekti rikkoo vastaan yhteiskunnallisia normeja esimerkiksi puhtaudesta, hyveellisyydestä ja ”normaalista” (ks. esim. Husso, 1994)

joutuneet ennen myymään seksipalveluja vastoin tahtoaan. Haastatellut pitivät seksityötä pääasiallisesti työnä muiden joukossa. Suhtautuminen työhön vaihteli haastateltavien välillä melko paljon: osa näki seksityön vain välietappina kohti kiinnostavampia tai mielekkäämpiä töitä, osan suhtautuminen oli neutraali ja osa aineiston haastatelluista koki seksityön kutsumusammattikseen ja viihtyi työssä mainiosti. Tässä mielessä seksityö ei eroa juurikaan tyypillisestä ansiotyöstä: suhtautuminen alaan on moninainen myös tekijöiden välillä. Seksityön ymmärtäminen ja käsitteleminen työnä ei merkitse sitä, että työtä pidettäisiin helppona tai kaikille sopivana ammattina.

Stigma ja sen seuraukset seksityöntekijöiden ammatinharjoittamiselle ja yksityiselämälle olivat tärkeä, läpi aineiston löytynyt teema. Stigma leimaa seksityöntekijät yhtäältä uhreiksi vailla toimijuutta ja vaikutusvaltaa, toisaalta heidät nähdään yhteiskunnallisena ”toisena”, muusta väestöstä poikkeavana ja moraalisesti kyseenalaisena ryhmänä. Stereotypiat seksityöntekijöistä veroja kiertävinä, päihde- ja mielenterveysongelmaisina toisen luokan kansalaisina tiedostettiin haastatteluissa. Seksityöntekijät pyrkivät moninaisin keinoin antamaan itsestään kuvan kunnollisena henkilönä, joka ei ansaitse stigmaa, joka heihin on leimattu.

Tutkimus oli otannaltaan melko suppea, yhdeksän lehtiartikkelia. Suppea aineisto ei ole poikkeavaa laadulliselle tutkimukselle, mutta olisin kattavampi artikkelivalikoima olisi voinut olla hyödyksi tutkimuksen analyysin rikastamiseen. Lisäksi verkossa julkaistut lehtiartikkelit ovat muodoltaan tiiviitä, muutaman liuskan pituisia. Tämän takia analysoitu aineisto ei ollut tekstimäärältään kovin laaja verrattuna esimerkiksi aineistoon, jonka tutkija itse keräisi haastatteleamalla yhdeksän seksityöntekijää ja sen jälkeen litteroimalla haastattelut ja analysoimalla syntyneen aineiston. Aineiston tyyppi voisi olla tutkimuksen laatua heikentävä tekijä. Toisaalta tutkimusaineisto on monipuolinen ja kattava haastateltujen seksityöntekijöiden monimuotoisuuden vuoksi. Aineiston lehtiartikkeleissa oli haastateltu eri ikäisiä, eri sukupuolia olevia ja eri maista tulevia seksityöntekijöitä. Osa heistä oli ollut alalla pitkään, osa oli vasta aloittanut. Osa piti työtä kutsumusammattinaan, osa halusi vaihtaa ammattia. Tästä syystä koen, että analyysi tarjosi rikkaan ja monipuolisen katsauksen niihin keinoihin, joilla seksityöntekijät neuvottelevat työnsä legitimitetistä.

Jatkotutkimuksen aiheena olisi kiinnostavaa perehtyä lisää keinoihin, joilla seksityöntekijät kamppailevat yhteiskunnallista stigmaa vastaan. Seksityön legitimitetin puolesta puhuminen sanomalehtihaastattelussa on mielestäni selkeästi keino, jolla stigmaa yritetään vastustaa. Seksityöaktiivis-

min ja poliittisen järjestäytymisen merkitykset seksityöntekijöille, sekä seksityöntekijöiden ja seksityöntekijöiden etujärjestöjen aktivismin yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet ovat myös kiinnostava aihe, josta ei Suomessa ole aivan viime vuosina juurikaan tehty tutkimusta.

LÄHTEET

- Ainlay, S. C., Becker, G., & Brown, L. C. (1986). *The dilemma of difference: A multidisciplinary view of stigma*. Plenum Press.
- Albert, A. (2002). *Brothel: Mustang Ranch and Its Women*. Ballantine Books Inc.
<https://www.adlibris.com/fi/kirja/brothel-9780449006580>
- Albin, E. (2013). The Case of Quashie: Between the Legalisation of Sex Work and the Precariousness of Personal Service Work. *Industrial Law Journal*, 42(2), 180–191.
<https://doi.org/10.2139/ssrn.2240213>
- Aroney, E., Link to external site, this link will open in a new window, Crofts, P., & Link to external site, this link will open in a new window. (2019). How Sex Worker Activism Influenced the Decriminalisation of Sex Work in NSW, Australia. *International Journal for Crime, Justice and Social Democracy*, 8(2), 50–67. <http://dx.doi.org/10.5204/ijcisd.v8i2.955>
- Ashforth, B. E., & Kreiner, G. E. (1999). "How Can You Do It?": Dirty Work and the Challenge of Constructing a Positive Identity. *Academy of Management Review*, 24(3), 413–434.
<https://doi.org/10.5465/AMR.1999.2202129>
- Banach, L. (1999). *Unjust and Counter-Productive: The Failure of Governments to Protect Sex Workers from Discrimination*. Scarlet Alliance, Australian Federation of AIDS Organizations.
- Basilier, J. (2009). Political is Personal: Scholarly Manifestations of the Feminist Sex Wars. *Michigan Feminist Studies*, 22, 1–25.
- Bellamy, P. (2012). *Prostitution Law Reform in New Zealand*. New Zealand Parliament.
<https://www.parliament.nz/mi/pb/research-papers/document/00PLSocRP12051/prostitution-law-reform-in-new-zealand/>
- Benoit, C., Smith, M., Jansson, M., Magnus, S., Ouellet, N., Atchison, C., Casey, L., Phillips, R., Reimer, B., Reist, D., & Shaver, F. M. (2016). Lack of Confidence in Police Creates a "Blue Ceiling" for Sex Workers' Safety. *Canadian Public Policy*, 42(4), 456–468.
<https://doi.org/10.3138/cpp.2016-006>
- Birch, P. (2015). *Why Men Buy Sex: Examining sex worker clients*. Routledge.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE.
- Brents, B., Jackson, C., & Hausbeck, K. (2010). *The State of Sex: Tourism, Sex and Sin in the New American Heartland*. Routledge.

- Cambridge Dictionary. (2022). "prostitute". *Cambridge Academic Content Dictionary*. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/prostitute>
- Chapkis, W. (1997). *Live Sex Acts: Women Performing Erotic Labor*. Routledge.
- Chapkis, W. (2018). Commentary: Response to Weitzer 'Resistance to sex work stigma'. *Sexualities*, 21(5–6), 743–746. <https://doi.org/10.1177/1363460716684511>
- Cheung, O. (2013). Saliva, Semen and Sanity: Flat-working Women in Hong Kong and Bodily Management Strategies. Teoksessa I. Grugulis, C. Lloyd, C. Smith, & C. Warhurst, *Body/Sex/Work: Intimate, embodied and sexualized labor* (ss. 239–253). Palgrave Macmillan.
- Chini, M. (2022). 'Historic': Belgium first in Europe to decriminalise sex work. *The Brussels Times*. <https://www.brusselstimes.com/211351/historic-reform-belgium-first-in-europe-to-officially-decriminalise-sex-work>
- Comella, L. (2015). Revisiting the Feminist Sex Wars. *Feminist Studies*, 41(2), 437–462. <https://doi.org/10.15767/feministstudies.41.2.437>
- Deering, K. N., Amin, A., Shoveller, J., Nesbitt, A., Garcia-Moreno, C., Duff, P., Argento, E., & Shannon, K. (2014). A Systematic Review of the Correlates of Violence Against Sex Workers. *American Journal of Public Health*, 104(5), e42–e54. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2014.301909>
- Deverell, K. (2001). *Sex, Work and Professionalism: Working in HIV/AIDS*. (1.p.) Routledge.
- Dodillet, S., & Östergren, P. (2011). The Swedish sex purchase act: Claimed success and documented effects. *Conference paper presented at the International Workshop: Decriminalizing Prostitution and Beyond: Practical Experiences and Challenges. The Hague*.
- Dworkin, A. (1993). Prostitution and Male Supremacy. *Michigan Journal of Gender and Law*, 1(1), 13.
- Goffman, E. (1986). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity* (First Touchstone edition.). Simon & Schuster Inc.
- Hammond, N., & Kingston, S. (2014). Experiencing stigma as sex work researchers in professional and personal lives. *Sexualities*, 17(3), 329–347. <https://doi.org/10.1177/1363460713516333>
- Hemmo, M. (2003). *Sopimusoiikeus I* (Toinen, uudistettu painos). Talentum.
- Ho, J. C.-J. (2000). Self-empowerment and "professionalism": Conversations with Taiwanese sex workers. *Inter-Asia Cultural Studies*, 1(2), 283–299. <https://doi.org/10.1080/14649370050141159>
- Hochschild, A. R. (2012). *The managed heart: Commercialization of human feeling* (päivitetty, uudet alkusanat). University of California Press.

- Hughes, E. C. (1951). Studying the Nurse's Work. *AJN The American Journal of Nursing*, 51(5), 294–295.
- Hughes, E. C. (1958). *Men and Their Work*. Free Press.
- Hughes, E. C. (1962). Good People and Dirty Work. *Social Problems*, 10(1), 3–11.
<https://doi.org/10.2307/799402>
- Husso, M. (1994). Abjekti—Kammottavuuden outous. Teoksessa R. Eräsaari & E. Jokinen, *Näkymätön käsite* (ss. 7–22). Jyväskylän yliopisto.
- ICRSE. (ei pvm.). International Committee on the Rights of Sex Workers in Europe. Noudettu 6. huhtikuuta 2022, osoitteesta <http://www.sexworkeurope.org/>
- Institute of Development Studies. (ei pvm.). *Sex Work Law*. Sexuality, Poverty and Law Programme. Noudettu 9. huhtikuuta 2022, osoitteesta <http://spl.ids.ac.uk/sexworklaw/countries>
- Janakka, J., & Ohanwe, C. (2022.). *Himocast—Podcast*. Noudettu 5. huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://podtail.com/fi/podcast/himocast/>
- Jenkins, John Philip. (2021). *Prostitution*. *Encyclopedia Britannica*. Noudettu 21. maaliskuuta 2022 (<https://www.britannica.com/topic/prostitution>).
- Järjestyslaki 2003/612. Julkaistu Oikeusministeriön Finlex-palvelussa, osiossa Ajantasainen lainsäädäntö. Haettu 7.4.2022. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030612>
- Kinnunen, K. (2019). *Huoltoa vai hirmuvaltaa? Vuoden 1936 irtolaislain elinkaari* [Pro gradu]. Turun yliopisto.
- Knuuti, S. (2014). *Seksinoston kriminalisointi* [Pro gradu]. Lapin yliopisto.
- Koivunen, H. (1994). *Madonna ja huora*. Otava.
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., & Spoof, S.-K. (Toim.). (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. (2. p.). Tutkimuseettinen Neuvottelukunta.
- Koken, J. A., Bimbi, D. S., Parsons, J. T., & Halkitis, P. N. (2004). The Experience of Stigma in the Lives of Male Internet Escorts. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 16(1), 13–32.
https://doi.org/10.1300/J056v16n01_02
- Kontula, A. (2005). *Prostituutio Suomessa*. SEXPO-säätiö.
- Kontula, A. (2007). "Seksuaalisuus seksityössä". *Yhteiskuntapolitiikka* 72(2001):5. 493-503.
- Kontula, A. (2008). *Punainen eksodus - Tutkimus seksityöstä Suomessa*. Like.

- Lazarus, L., Deering, K. N., Nabess, R., Gibson, K., Tyndall, M. W., & Shannon, K. (2012). Occupational stigma as a primary barrier to health care for street-based sex workers in Canada. *Culture, Health & Sexuality*, 14(2), 139–150. <https://doi.org/10.1080/13691058.2011.628411>
- Leigh, Carole. (1997). "Inventing Sex Work". 225-231. teoksessa *Whores and other feminists*. Routledge.
- Lever, J., & Dolnick, D. (2010). Call Girls and Street Prostitutes: Selling Sex and Intimacy. Teoksessa R. Weitzer (Toim.), *Sex For Sale* (ss. 197–214). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203872802-16>
- Levy, B. R., Slade, M. D., & Kasl, S. V. (2002). Longitudinal Benefit of Positive Self-Perceptions of Aging on Functional Health. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 57(5), P409–P417. <https://doi.org/10.1093/geronb/57.5.P409>
- Levy, J. (2014). *Criminalising the Purchase of Sex* (1. p.). Taylor & Francis Ltd.
- Levy, J., & Jakobsson, P. (2014). Sweden's abolitionist discourse and law: Effects on the dynamics of Swedish sex work and on the lives of Sweden's sex workers. *Criminology & Criminal Justice*, 14(5), 593–607. <https://doi.org/10.1177/1748895814528926>
- Link, B. G., & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology*, 27(1), 363–385. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363>
- Lowman, J., & Atchison, C. (2006). Men Who Buy Sex: A Survey in the Greater Vancouver Regional District*. *Canadian Review of Sociology/Revue Canadienne de Sociologie*, 43(3), 281–296. <https://doi.org/10.1111/j.1755-618X.2006.tb02225.x>
- Ma, H., & Loke, A. Y. (2019). A qualitative study into female sex workers' experience of stigma in the health care setting in Hong Kong. *International Journal for Equity in Health*, 18(1), 175. <https://doi.org/10.1186/s12939-019-1084-1>
- MacKinnon, C. A. (1993). Prostitution and Civil Rights. *Michigan Journal of Gender and Law*, 1(1), 13–31.
- Mahadura, S., & Özberkan, Y. (2019) *Mahadura & Özberkan*. Noudettu 5. huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://areena.yle.fi/audio/1-50357705>
- Maher, J., Pickering, S., & Gerard, A. (2012). Privileging Work Not Sex: Flexibility and Employment in the Sexual Services Industry. *The Sociological Review*, 60(4), 654–675. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2012.02128.x>
- McCausland, K., Lobo, R., Lazarou, M., Hallett, J., Bates, J., Donovan, B., & Selvey, L. A. (2020). 'It is stigma that makes my work dangerous': Experiences and consequences of disclosure, stigma

- and discrimination among sex workers in Western Australia. *Culture, Health & Sexuality*, 24(2), 180–195. <https://doi.org/10.1080/13691058.2020.1825813>
- McDowell, L. (2009). *Working bodies: Interactive service employment and workplace identities* (1.p). Wiley-Blackwell, A John Wiley & Sons, Ltd., Publication.
- Merriam-Webster. ei pvm. "Prostitute". *Merriam-Webster.com Dictionary*. Noudettu 8.3.2022 <https://www.merriam-webster.com/dictionary/prostitute>
- Morgan, R. (2014) Theory and Practice: Pornography and Rape. Teoksessa *Going Too Far. The Personal Chronicle of a Feminist*. Open Road Media.
- Morrison, T. G., & Whitehead, B. W. (2005). Strategies of Stigma Resistance Among Canadian Gay-Identified Sex Workers. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 17(1–2), 169–179. https://doi.org/10.1300/J056v17n01_10
- Nixon, K., Tutty, L., Downe, P., Gorkoff, K., & Ursel, J. (2002). The Everyday Occurrence: Violence in the Lives of Girls Exploited Through Prostitution. *Violence Against Women*, 8(9), 1016–1043. <https://doi.org/10.1177/107780120200800902>
- NSWP. (2021). Global Network of Sex Work Projects. <https://nswp.org/>
- Nykysuomen sanakirja. (1956). "prostituoida". *Nykysuomen sanakirja*. WSOY.
- Palvelualojen ammattiliitto PAM. (2017). *Palvelualojen taskutilasto*. https://www.pam.fi/media/1.-materiaalipankki-tiedostot-nakyvat-julkisessa-materiaalipankissa/tilastot-ja-tutkimukset/1160_palvelualojen-taskutilasto-2017.pdf
- Parker, R., & Aggleton, P. (2003). HIV and AIDS-related stigma and discrimination: A conceptual framework and implications for action. *Social Science*, 12.
- Peluso, N. M. (2016). Sex-Radical Feminists. Teoksessa *The Wiley Blackwell Encyclopedia of Gender and Sexuality Studies* (ss. 1–3). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781118663219.wbegs406>
- Pendleton, E. (1997). Love for Sale. Queering Heterosexuality. Teoksessa J. Nagle (Toim.), *Whores and Other Feminists* (ss. 73–82). Routledge.
- Pheterson, G. (1993). The Whore Stigma: Female Dishonor and Male Unworthiness. *Social Text*, 37, 39–64. <https://doi.org/10.2307/466259>
- Plumridge, E., Chetwynd, S., Reed, A., & Gifford, S. (1997). Discourses of Emotionality in Commercial Sex: The Missing Client Voice. *Feminism & Psychology - FEM PSYCHOL*, 7, 165–181. <https://doi.org/10.1177/0959353597072002>

- Plumridge, L. W. (2001). Rhetoric, reality and risk outcomes in sex work. *Health, Risk & Society*, 3(2), 199–215. <https://doi.org/10.1080/13698570120051435>
- Queen, C. (1997). Sex Radical Politics, Sex-Positive Feminist Thought, and Whore Stigma. Teoksessa J. Nagle (Toim.), *Whores and Other Feminists* (ss. 125–135). Routledge.
- Ranz, S. (2009). Vieraimpana naisena. Teoksessa A. Pohjola & M. Laitinen (Toim.), *Tabujen kahleet*. Vastapaino.
- Rikoslaki 1889/39. Julkaistu Oikeusministeriön Finlex-palvelussa, osiossa Ajantasainen lainsäädäntö. Haettu 7.4.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>
- Roberts, K., Dowell, A., & Nie, J.-B. (2019). Attempting rigour and replicability in thematic analysis of qualitative research data; a case study of codebook development. *BMC Medical Research Methodology*, 19(1), 66. <https://doi.org/10.1186/s12874-019-0707-y>
- Rowland, R., & Klein, R. (1996). Radical Feminism: History, Politics, Action. Teoksessa D. Bell & R. Klein (Toim.), *Radically Speaking—Feminism Reclaimed*. <https://ereader.perlego.com/1/book/1566783/11>
- Rubin. (1999). Thinking Sex. Teoksessa P. Aggleton & R. Parker (Toim.), *Culture, Society and Sexuality* (ss. 143–178). Taylor & Francis Group.
- Sanders, T., & Hardy, K. (2013). Sex work: The ultimate precarious labour? *Criminal Justice Matters*, 93(1), 16–17. <https://doi.org/10.1080/09627251.2013.833760>
- Scambler, G., & Scambler, A. (1996). Afterword Teoksessa Rethinking Prostitution (ss. 177–185). Taylor & Francis Ltd.
- Scambler, G. (2009). Health-related stigma. *Sociology of Health & Illness*, 31(3), 441–455. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9566.2009.01161.x>
- Shrage, L. (1989). Should Feminists Oppose Prostitution. *Ethics*, 99(2), 347–361. <https://doi.org/10.1086/293069>
- Sharp, K., & Earle, S. (2003). Cyberpunters and cyberwhores. Prostitution on the internet. Teoksessa Y. Jewkes (Toim.), *Dot.cons: Crime, Deviance and Identity on the Internet*. Willan Publishing.
- Shulman, A. K. (1980). Sex and Power: Sexual Bases of Radical Feminism. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 5(4), 590–604. <https://doi.org/10.1086/493754>
- Stardust, Z., Treloar, C., Cama, E., & Kim, J. (2021). "I wouldn't call the cops if I was being bashed to death": Sex work, whore stigma and the criminal legal system. *International Journal for*

Crime, Justice and Social Democracy, 10(3), [142]-157. <https://doi.org/10.3316/IN-FORMIT.026527683507995>

Swann, W., Wenzlaff, R., Krull, D., & Pelham, B. (1992). Allure of Negative Feedback: Self-Verification Strivings Among Depressed Persons. *Journal of Abnormal Psychology*, 101(2), 293–306.

Talvensaari, E. (2017, syyskuuta 27). *Puhtaus ja vaara*. Elokuvyhtiö Oy Aamu Ab.

<https://areena.yle.fi/1-3121902>

Tammikallio, T. (2019). *Tabu - suora puhetta työelämästä: Jakso 30: Ammattina seksityöntekijä*.

Apple Podcasts. Noudettu 5. huhtikuuta 2022, osoitteesta [https://podcasts.ap-](https://podcasts.apple.com/us/podcast/jakso-30-ammattina-seksity%C3%B6ntekij%C3%A4/id1470055333?i=1000452583893)

[ple.com/us/podcast/jakso-30-ammattina-seksity%C3%B6nte-](https://podcasts.apple.com/us/podcast/jakso-30-ammattina-seksity%C3%B6ntekij%C3%A4/id1470055333?i=1000452583893)

[kij%C3%A4/id1470055333?i=1000452583893](https://podcasts.apple.com/us/podcast/jakso-30-ammattina-seksity%C3%B6ntekij%C3%A4/id1470055333?i=1000452583893)

TAMPEP. (ei pvm.). The European Network for the Promotion of Rights and Health among Migrant

Sex Workers. Noudettu 6. huhtikuuta 2022, osoitteesta <https://tampep.eu/>

Tilastokeskus. (2021). *Työvoimatutkimus*. [https://www.stat.fi/tup/tasaarvo/tyoelama/in-](https://www.stat.fi/tup/tasaarvo/tyoelama/index.html#segregaatio)

[dex.html#segregaatio](https://www.stat.fi/tup/tasaarvo/tyoelama/index.html#segregaatio)

Tilastokeskus. (2020) *Palkkarakenne*. <https://www.tilastokeskus.fi/til/prg/index.html>

Treloar, C., Stardust, Z., Cama, E., & Kim, J. (2021). Rethinking the relationship between sex work, mental health and stigma: A qualitative study of sex workers in Australia. *Social Science & Medicine*, 268, 113468. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.113468>

Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., Spoo, S.-K., & Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. [Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisu 3/2019]. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Tyler, M. (2011). Tainted love: From dirty work to abject labour in Soho's sex shops. *Human Relations*, 64(11), 1477–1500. <https://doi.org/10.1177/0018726711418849>

Ulkomaalaislaki 301/2004. Julkaistu Oikeusministeriön Finlex-palvelussa, osiossa Ajantasainen lainsäädäntö. Haettu 16.4.2022 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040301>

Vainio-Korhonen, K. (2018) *Musta-Maija ja Kirppu-Kaisa. Seksityöläiset 1800-luvun alun Suomessa*. Suomalaisen kirjallisuuden Seura.

VIC.GOV.AU. (2022, helmikuuta 22). *Decriminalising sex work in Victoria*. Victoria Government.

<http://www.vic.gov.au/review-make-recommendations-decriminalisation-sex-work>

Wahab, S., & Sloan, L. (2004). Ethical dilemmas in sex work research. *Research for Sexwork*, 7, 3–5.

- Wardlow, H. (2004). Anger, Economy, and Female Agency: Problematizing “Prostitution” and “Sex Work” among the Huli of Papua New Guinea. *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 29(4):1017–40. <https://doi.org/10.1086/382628>.
- Weitzer, R. (2005). Flawed Theory and Method in Studies of Prostitution. *Violence Against Women*, 11(7), 934–949. <https://doi.org/10.1177/1077801205276986>
- Weitzer, R. (2008). Sociology of Sex Work. *Annual Review of Sociology*, 35(1), 213–234. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-070308-120025>
- Weitzer, R. (2018). Resistance to sex work stigma. *Sexualities*, 21(5–6), 717–729. <https://doi.org/10.1177/1363460716684509>
- Wheeler, C., & Petty, R. (2001). The Effects of Stereotype Activation on Behavior: A Review of Possible Mechanisms. *Psychological Bulletin*, 127(6), 797–826.
- YSA. (2016). Prostituutio. Yleinen suomalainen asiasanasto. <http://finto.fi/ysa/fi/page/Y98244>

LIITTEET

Artikkeli	koodi
Harju, E. (2022). Joku Jodelissa halusi ostaa seksiä, ja Eerika vastasi – kaksi vuotta myöhemmin otti loparit päivätyöstä. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/4a795146-4288-4fe0-9215-6a99b25db7ed	[IL1]
Hirvonen, Heinimaija. (2021). ”Kuvataiteilija liris Rusi myy seksiä vanhemmille miehille, koska taiteella ei elä – ”Voisin siivota vessoja, mutta seksin myyminen on mielekkäämpää””. <i>Iltä-Sanomat</i> . https://www.is.fi/menaiset/tyo-ja-raha/art-2000008384644.html .	[IS1]
Nikander, Anniina. (2021). ”Camilla on taiteilija ja seksialan ammattilainen: ”En tee enää mitään työtä ilman, että joku maksaa””. <i>Iltalehti</i> https://www.iltalehti.fi/mieli/a/81eb0268-5602-4a25-9df6-ea1950ed285f	[IL2]
Koski, Sami. (2021). ”Adam on maksullinen poikaystävä – paljastaa nyt, mitä naiset häneltä kaipaavat””. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/4dd4b3f0-0579-4429-baac-0c5215a0cef6	[IL3]
Puonti, Kalevi. (2022a). ”Katrin myy seksiä vantaalaisessa kerrostaloasunnossa – tällaiset miehet eivät kelpaa asiakkaisiksi””. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/3ecd9b41-6f21-4cb8-8fef-a8a9b402e417	[IL4]
Puonti, Kalevi. (2022b). ”Viktoria myy seksiä päästäkseen rakkaansa luo – ”En koskaan suutele asiakasta””. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/dd1fe2a7-8264-4c31-95a4-4f9fe89fe02b	[IL5]
Puonti, Kalevi. (2022c). ”Cindy, 34, myy seksiä hienossa huoneistossa Helsingin keskustassa – ”Tässä työssä ei ainakaan opi rakastamaan miehiä””. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/7f5cdf0a-6052-4b03-9353-4b5ee6120561	[IL6]
Puonti, Kalevi. (2022d). ”Ruotsalaiset miehet osaavat arvostaa, suomalaiset eivät, siksi Monica myy seksiä Suomessa – näin hän neuvoo kollegoita””. <i>Iltalehti</i> . https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/6c21b01f-cfaa-4442-b174-2fdadbdc20fa	[IL7]
Suominen, M. (2022). Nelikympäinen, perheellinen Annu vaihtoi asiantuntija-ammatin seksityöhön: ”En missään nimessä häpeä””. <i>Helsingin Sanomat</i> . https://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000008509901.html	[HS1]